

«Από τη συμβουλευτική καθοδήγηση στη δημιουργία ενός διδακτικού σεναρίου: αξιοποιώντας τις ΤΠΕ στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας»

**Βασταρδή Μαρία¹, Δανιηλίδου Χρυσούλα²,
Καδιγιαννόπουλος Γιώργος³, Μακρή Δήμητρα⁴,
Παπαναστασάτου Ευσταθία⁵, Χόρτη Σοφία⁶**

¹ Καθηγήτρια Οικιακή Οικονομία, 6^ο Γυμνάσιο Γαλατσίου
vastardimaria@gmail.com

² Καθηγήτρια Οικιακής Οικονομίας, Αρσάκειο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης Φ. Ε.
xri.dani@hotmail.com

³ Καθηγητής Οικιακής Οικονομίας 6^ο Γυμνάσιο Κοζάνης
gkadig@yahoo.gr

⁴ Σχολική Σύμβουλος, Δ.Ε. Οικιακής Οικονομίας, Έδρα: ΔΙ.Δ.Ε. Α' Αθήνας
dimimacri@gmail.com

⁵ Καθηγήτρια Οικιακή Οικονομία, 1^ο Γυμνάσιο Ηλιούπολης
papanastasatou@yahoo.com

⁶ Καθηγήτρια Οικιακή Οικονομία, 6^ο Γυμνάσιο Ιλίου
scoikoik@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων με τη χρήση ενός πλαισίου σχεδίασης βασισμένου στις Τ.Π.Ε. αναδεικνύει στους εκπαιδευτικούς ικανότητες παιδαγωγικές, προγραμματισμού, χρήσης της τεχνολογίας και τους βοηθά να δομήσουν μαθησιακές δραστηριότητες, προβλέποντας τα βήματα μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ουσιαστικά, όμως, κρύβει μια αναστοχαστική προσέγγιση, η οποία εξασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ στόχων, δραστηριοτήτων, ποιότητας των τεχνολογικών πόρων και αξιολόγησης που προτείνονται από το οργανωτικό πλαίσιο. Ειδικότερα, η ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού σεναρίου στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας με τη χρήση των Τ.Π.Ε έχει ως συνιστώσες: την περιγραφή της δραστηριότητας, τα προσαπαιτούμενα, τεχνικούς και εκπαιδευτικούς πόρους, τις ηλεκτρονικές πηγές, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση. Οι απαιτούμενες δεξιότητες για την εφαρμογή μιας τέτοιας μαθησιακής δραστηριότητας είναι τριών ειδών: το αποδεκτό επίπεδο τεχνολογικών δεξιοτήτων, η σωστή αντίληψη των περιορισμών για την οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας και οι συστηματικές γνώσεις παιδαγωγικής και διδακτικής.

Σκοπός της παρούσας στρογγυλής τράπεζας είναι να μελετηθεί: α) πώς η ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού σεναρίου με τη χρήση των Τ.Π.Ε μπορεί να συμβάλει στην από κοινού ανάπτυξη των απαιτούμενων ειδών δεξιοτήτων για την ειδικότητα της Οικιακής Οικονομίας, β) ποιος είναι ο καθοδηγητικός ρόλος του σχολικού συμβούλου. Επίσης, πραγματοποιείται παρουσίαση ενός ενδεικτικού εκπαιδευτικού σεναρίου από την πλατφόρμα Αίσωπος.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Διδακτικά σενάρια, Οικιακή Οικονομία, Τ.Π.Ε.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εποπτεία του σχολικού συμβούλου αποσκοπεί, διαμέσου της συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς, να αναπτύξει ευνοϊκά πλαίσια διδασκαλίας και μάθησης. Οι προκλήσεις για τη χρήση των Τ.Π.Ε από τους εκπαιδευτικούς στο σχολείο του 21^{ου} αιώνα είναι μεγάλες, χωρίς όμως να υπάρχει συστηματικά ομοιόμορφη κατάρτιση για όλες τις ειδικότητες. Οι εκπαιδευτικοί κλάδου ΠΕ15 Οικιακής Οικονομίας αποτελούν μια από τις ειδικότητες με τις λιγότερες θεσμικές ευκαιρίες επιμόρφωσης. Για το λόγο αυτό μετά από έρευνα, που διενεργήθηκε σε εκπαιδευτικούς του κλάδου ΠΕ15 που ανήκουν στο γραφείο Σχολικών Συμβούλων Δ.Ε. της Δι.Δ.Ε. Α' Αθήνας, εφαρμόστηκε ένα διετές σεμινάριο που στόχευε στον ψηφιακό εγγραμματισμό των εκπαιδευτικών αυτών σύμφωνα με την ταξινόμια του Bloom, όπως αυτή έχει προσδιοριστεί από την Marta Turcsanyi-Szabs (Μακρή, 2015). Η δημιουργία ενός εκπαιδευτικού σεναρίου βασισμένου στις Τ.Π.Ε. αποτέλεσε το βασικό στόχο του σεμιναρίου. Ουσιαστικά, η υλοποίηση ενός τέτοιου διδακτικού σεναρίου αφορούσε δεξιότητες που κινούνται σε τρία επίπεδα: α/ τη γνώση της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, β/ τη σωστή αντίληψη των περιορισμών και τη διαχείριση των κατάλληλων διαμεσολαβητών σε επίπεδο οργάνωσης, γ/ παιδαγωγικές δεξιότητες μεταξύ των συνιστωσών του προτεινόμενου πλαισίου (περιγραφή της δραστηριότητας, προϋποθέσεις, ικανότητες, στόχους, πόρους, τεχνικές, εκπαιδευτικούς πόρους, ηλεκτρονικές πηγές, ανάλυση των διασυνδέσεων, ανάπτυξη, αξιολόγηση). Τα επίπεδα αυτά είναι σημαντικά για την επίτευξη ενός σεμιναρίου βασισμένο στις Τ.Π.Ε. και αποτελούν τους κεντρικούς άξονες της παρούσας στρογγυλής τράπεζας. Συνεπώς, στο πρώτο μέρος θα μελετηθούν θέματα που σχετίζονται με τις τεχνολογικές δεξιότητες και θα παρουσιαστούν: α) μέσα από στατιστικά αποτελέσματα τα εργαλεία που υιοθέτησαν και εφάρμοσαν οι εκπαιδευτικοί από τα προτεινόμενα στο σεμινάριο εργαλεία και β) εργαλεία web 2.0 και λογισμικό χρήσιμο για τη διδασκαλία δεξιοτήτων ζωής που αποτελούν κεντρικό άξονα του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας. Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιαστούν πτυχές που προκύπτουν από την επιλογή του οργανωτικού πλαισίου με βάση το οποίο πρέπει να διαμορφώνεται ένα σενάριο. Το πλαίσιο μπορεί να είναι απλό, όπως για παράδειγμα ένα σενάριο σε λογισμικό παρουσίασης, ή εξειδικευμένο, όπως για παράδειγμα σενάριο με χρήση εργαλείων web 2.0. Στο τρίτο μέρος θα μελετηθούν οι παιδαγωγικές δεξιότητες που αναπτύσσονται με βάση το προτεινόμενο πλαίσιο. Συγκεκριμένα θα παρουσιαστεί ένα σενάριο από την πλατφόρμα Αίσωπος καθώς και εξειδικευμένες πλατφόρμες ιστοεξερεύνησης.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Η Οικιακή Οικονομία συνιστά ένα διεπιστημονικό και συνεχώς εξελισσόμενο γνωστικό αντικείμενο που είναι πλήρως προσαρμοσμένο στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής, (Αποστολόπουλος, 2009). Παράλληλα, η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε) στη διδασκαλία συνιστά αδήριτη ανάγκη, καθώς συνεισφέρει σημαντικά στη βελτίωση της διδασκαλίας, αυξάνει το μαθησιακό ενδιαφέρον των μαθητών και επιτυγχάνει την υλοποίηση γνωστικών και μαθησιακών στόχων με πιο εύκολο τρόπο. Η προσέγγιση της θεματικής αυτής μέσα από την οπτική του εποπτικού έργου του Σχολικού Συμβούλου και της αμεσότητας της προσωπικής επικοινωνίας και σχέσης διδάσκοντος και Σχολικού Συμβούλου βοηθά σε μια ρεαλιστική αναβάθμιση της Εκπαίδευσης και ικανοποιεί τους στόχους της

προσφερόμενης παιδείας στο σχολείο του 21^{ου} αιώνα. Συνεπώς, η πρώτη εισήγηση στο πλαίσιο της παρούσας στρογγυλής τράπεζας θέτει ως κριτήριο τη στήριξη μιας τέτοιας διδακτικής προσπάθειας, ενώ ηδεύτερη εισήγηση έχει ως στόχο της να αναδείξει την αναγκαιότητα της χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας παραθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις ανά ενότητα των σχολικών εγχειριδίων, ώστε ο / η εκπαιδευτικός να γίνει δέκτης ιδεών και ερεθισμάτων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση και αναβάθμιση της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Στόχος της τρίτης εισήγησης στο πλαίσιο της στρογγυλής τράπεζας είναι να παρουσιαστούν παραδείγματα διδακτικών σεναρίων που αξιοποιούν τις Τ.Π.Ε και τα εργαλεία web 2.0 στην ενότητα της διατροφής. Παραδοσιακές και σύγχρονες θεωρίες μάθησης στηρίζουν την δημιουργία των διδακτικών σεναρίων, όπως οι θεωρίες: του συμπεριφορισμού, του εποικοδομισμού και της συμμετοχής σε κοινωνικές ομάδες. Για την εφαρμογή των θεωριών αξιοποιήθηκε λογισμικό παρουσιάσεων, υπολογιστικά φύλλα, ηλεκτρονικές ερωτήσεις αξιολόγησης κλειστού τύπου (hotpotatoes) ηλεκτρονικοί πίνακες δημοσιεύσεων (padlet), τρισδιάστατες παρουσιάσεις (prezi&zooburst), τηλεδιασκέψεις με skype ή στην πλατφόρμα etwinning και το πρόγραμμα αδερφοποίησης ευρωπαϊκών σχολείων etwinning. Ειδικότερα, στις περιπτώσεις αυτές η χρήση των Τ.Π.Ε. βασίστηκε σε θεωρίες που αναφέρονται στη διαδικασία πρόσκτησης της γνώσης – συμπεριφορισμός (J.B. Watson, E. L. Thorndike, B. F. Skinner, I. Pavlov), στη διαδικασία δημιουργίας της γνώσης (J. Piaget, J. Bruner) και στη συμμετοχή σε κοινωνικές ομάδες (L. Vygotsky, Doise & Mugny, E. Wenger) με συγκεκριμένα πολιτισμικά πλαίσια μέσω της συνεργασίας των μαθητών με τη βοήθεια του Web 2.0 με πολλαπλούς τρόπους.

ΠΑΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας θεωρείται από τα πλέον συμμετοχικά και καινοτόμα μαθήματα του τρέχοντος ωρολογίου προγράμματος σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στον ελλαδικό χώρο, καθώς η στοχοθεσία του κινείται στην κατεύθυνση της ανάπτυξης των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών με αρμονικό και ισόρροπο τρόπο, ώστε να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες (ΔΕΠΠΣ, 2015). Τα προγράμματα σπουδών είναι σημαντικό να δομούνται με βάση αρχές που αναπτύσσουν τις δεξιότητες και τις διαδικασίες της σκέψης (Swartzetal, 1998). Στη βάση αυτή δομήθηκε το ψηφιακό διδακτικό σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το Πρίσμα της Τέχνης» στην εκπαιδευτική πλατφόρμα ΑΙΣΩΠΟΣ.

Η πλατφόρμα ΑΙΣΩΠΟΣ προσφέρει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να σχεδιάσουν ψηφιακά διδακτικά σενάρια ώστε να κάνουν τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία πιο ευχάριστη. Ειδικότερα, στο ψηφιακό σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το Πρίσμα της Τέχνης» δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην καλλιέργεια δεξιοτήτων, ώστε οι μαθητές να αξιολογούν ιδέες και απόψεις για να καταλήγουν στην καλύτερη-ορθότερη ιδέα (ανάπτυξη κριτικής σκέψης). Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες της δεύτερης φάσης του σεναρίου. Η ανάπτυξη δημιουργικής σκέψης επιτυγχάνεται με τις δραστηριότητες της πρώτης και κυρίως της τέταρτης

φάσης, καθώς υπάρχει στόχευση στο να παράξουν οι μαθητές τις δικές τους ιδέες για το θέμα της οικολογικής κρίσης. Επιπλέον, το σενάριο δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να διευρύνουν και τις διαδικασίες σκέψης τους, οι οποίες αφορούν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων λήψης απόφασης και επίλυση προβλημάτων (Παρασκευά & Παπαγιάννη, 2008).

Η τελευταία εισήγηση παρουσιάζει έναν τρόπο οργάνωσης του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας με δικλίδες ασφαλείας την ιστοεξερεύνηση (Dodge, 1995). Οι εκπαιδευτικοί ουσιαστικά γράφουν τα διδακτικά τους σενάρια σε μια πλατφόρμα και έχουν μια ολοκληρωμένη παρουσίαση του μαθήματος τους, με όλα τα στάδια διεξαγωγής ξεκινώντας από τους σκοπούς και φτάνοντας σιγά σιγά στην αξιολόγηση των μαθητών τους στο συγκεκριμένο μάθημα. Η ιστοεξερεύνηση ως αντιπροσωπευτικό δείγμα των Τ.Π.Ε αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο στη διδασκαλία της Οικιακής Οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται το διδακτικό σενάριο «Η οικογένεια και ο κοινωνικός περίγυρος» το οποίο αναρτήθηκε στην πλατφόρμα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (<http://epri.korinthos.uop.gr/openwebquest>).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΝΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στο πλαίσιο της δημιουργίας ενός σεναρίου με τη χρήση των Τ.Π.Ε. στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας σκοπός του εκπαιδευτικού είναι η βελτιστοποίηση των μαθησιακών στόχων από τη σύλληψη της ιδέας ως την ανάπτυξη και την εφαρμογή της στους μαθητές. Με τον τρόπο αυτό με την έναρξη των εργασιών του σχεδιασμού ο εκπαιδευτικός χρειάζεται από τη μια, να λάβει ως βασικές προδιαγραφές: το πλαίσιο (τις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας), το μαθητικό πληθυσμό-στόχο, το σκοπό και τους στόχους, όπως ορίζονται από το αναλυτικό πρόγραμμα για το μάθημα, το περιεχόμενο της διδασκαλίας και τους πιθανούς περιορισμούς. Από την άλλη, ο εκπαιδευτικός οφείλει: να μελετήσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού-στόχου, (που μπορεί για παράδειγμα να ποικίλλουν από τμήμα σε τμήμα, το επίπεδο των ικανοτήτων/ γνώσεων των μαθητών σε σχέση με το δεδομένο σενάριο και τις διαφορές που παρατηρούνται ή μετρούνται ανάμεσα στο επίπεδο του στόχου και στο επίπεδο που αναμένεται στο τέλος της διαδικασίας).

Μέσα από μια συστηματική βιβλιογραφική έρευνα ο εκπαιδευτικός καθορίζει τους στόχους και το περιεχόμενο του προγράμματος. Ως σχεδιαστής του σεναρίου, ο εκπαιδευτικός θα βασιστεί στις προδιαγραφές για να προσαρμόσει το σενάριο του στο στοχευόμενο μαθητικό του κοινό, (Parmentier, 2014 & Emin, 2016). Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου το σχεδιασμό ανάλογων σεναρίων είναι σημαντικός γιατί ασκώντας εποπτεία βοηθά, καθοδηγεί και στηρίζει ένα πνεύμα ασφάλειας μεταξύ των συναδέλφων, ώστε να απελευθερώνεται το δημιουργικό πνεύμα που προωθείται με τη χρήση των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε όλους τους εκπαιδευτικούς κλάδου ΠΕ15 που συμμετείχαν εθελοντικά στη δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων με Τ.Π.Ε. και δεν μπόρεσαν λόγω απόστασης να συμμετέχουν στην παρούσα στρογγυλή τράπεζα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αποστολόπουλος, Κ. (2009). *Οικιακή Οικονομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνοεκδοτική.

Collaborative Software Lab (2000). « A catalog of coWeb uses », GVU Tech Report 00- 19. URL : <http://coWeb.cc.gatech.edu/csl/24>.

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Οικιακής Οικονομίας (2015):http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/17deppsaps_OikiakisOikonomias.pdf

Κασσωτάκης, Μ., Φλουρής Γ. (2002). *Μάθηση και Διδασκαλία: Σύγχρονες απόψεις για τις διαδικασίες μάθησης και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας*. Αθήνα. σσ. 122-178.

Μακρή, Δ. (2015). «Βιώσιμες καινοτομίες των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση» στο ΕΡΚΥΝΑ, Τεύχος 6, Πρακτικά Συνεδρίου (Ειδικό). Σελ. 31-40. Αθήνα: ΠΑ.ΠΕ.ΔΕ.

Παρασκευά, Φ., Παπαγιάννη, Α. (2008). *Επιστημονικές και Παιδαγωγικές Δεξιότητες για τα Στελέχη της Εκπαίδευσης*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα.

Emin, V. (2016). *Conception de scénarios pédagogiques avec les TICE. Scénarisation pédagogique, modèles et outils*, Thèse réalisée au sein de l'équipe MeTAH du Laboratoire Informatique de Grenoble. URL: <http://docslide.fr/documents/conception-de-scenarios-pedagogiques-avec-les-tice-scenarisation-pedagogique.html>

Dodge, B. (1995). *WebQuests: a technique for Internet-based learning*. Distance Educator, 1, 2: 10-13

Parmentier Br. (2014). *Les TUICE à l'école, hors école*. IFP Nord Pas de Calais. URL: <http://docslide.fr/education/les-tice-panorama-des-usages-et-outils.html>

Slavin, R (1991). *Synthesis of research on cooperative learning*. Educational Leadership, 48, pp 71-82.

Swartz, R.J., Fischer, S.D. & Parks, S. (1998). *Infusing the Teaching of Critical and Creative Thinking into Secondary Science: A Lesson Design Handbook*. California.

Webb, N. M. (1989). *Peer interaction and learning in small groups*. International Journal of Educational Research, 13, pp. 21-39.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Σύνδεσμοι που αξιοποιήθηκαν κατά την εκτέλεση των διδακτικών σεναρίων:

<https://live.etwinning.net/projects/project/63379>
<https://live.etwinning.net/projects/project/115545>
https://prezi.com/_4cfetxlmxb9/presentation/
http://www.zooburst.com/zb_books-viewer-embed.php?book_id=zb01_531c9a3ae6b3d&bw=600&bh=438&fw=600&fh=538

<http://padlet.com/papanastasatou/FoodArt>
<http://padlet.com/papanastasatou/CelineNicolas>
<http://padlet.com/papanastasatou/breakfast>
<https://googledrive.com/host/0B-Ne2ZYymf6FQWU2U1B2Mzd1cnM>
<https://9cec9e8349659af6938f4637e1e73d5b0199455a.googleusercontent.com/host/0B7avpdG6IAWSQ2RmbGdMaUp1MWs>
<http://ecohomeproject.blogspot.gr/>
<http://vastsch.blogspot.com/>
<http://akoutelida.wikispaces.com/5.+%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AE>
<http://aesop.iep.edu.gr/node/15508>
<http://eprl.korinthos.uop.gr/openwebquest>
<http://webquest.org/>

«Ο ρόλος του σχολικού συμβούλου στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας»

Μακρή Δήμητρα

Σχολική Σύμβουλος, Δ.Ε. Οικιακής Οικονομίας, Έδρα: ΔΙ.Δ.Ε. Α' Αθήνας
dimimacri@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου στο πλαίσιο της άσκησης του βασικού ρόλου της εποπτείας συνάδει με τη προαγωγή της γνωσιακής ανάπτυξης του μαθητή, η οποία στο πλαίσιο του σχολείου του 21^{ου} αιώνα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη χρήση των Τ.Π.Ε. Συνεπώς, στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστούν αρχικά τα αποτελέσματα μιας προσπάθειας δημιουργίας ψηφιακών σεναρίων με Τ.Π.Ε από καθηγητές κλάδου ΠΕ15 – Οικιακής Οικονομίας που ανήκουν στο Γραφείο Σχολικών Συμβούλων με έδρα τη Δ.Δ.Ε. Α' Αθήνας. Στη συνέχεια, μέσα από μία ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, θα γίνει μία προσπάθεια να δοθούν σύντομα οι βασικές γραμμές για τη δημιουργία ενός σεναρίου στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό ο εκπαιδευτικός λαμβάνει υπόψη του τις παιδαγωγικές, τεχνικές και οργανωτικές προδιαγραφές, ενώ η επιλογή μιας στρατηγικής διδασκαλίας αποτελεί το κομβικό σημείο του σχεδιασμού.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Σχολικός Σύμβουλος, Οικιακή Οικονομία, Τ.Π.Ε.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

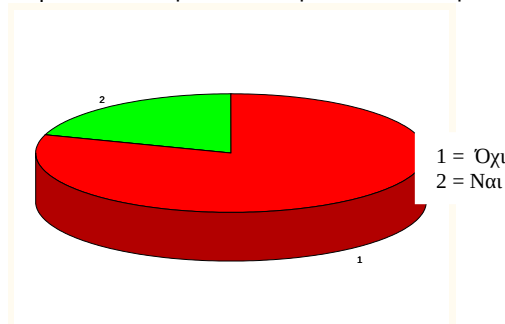
Στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα ο σχολικός σύμβουλος ασκεί το έργο της εποπτείας που είναι η επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών, ενώ παράλληλα το άρθρο 1 του Ν. 1304/82 τον ενθαρρύνει για επιστημονική έρευνα στο χώρο του σχολείου. Τέλος, παρά την προσπάθεια του νομοθέτη ν' απαλλάξει το εποπτικό έργο της εκπαίδευσης από στοιχεία διοικητικού χαρακτήρα, αυτό δεν κατέστη εφικτό. Για το λόγο αυτό τόσο η εποπτεία της εκπαίδευσης όσο και η διοίκηση αλληλοσυμπληρώνονται και αμοιβαία μετέχουν σε ενέργειες κατά τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος. Όλα τα ανωτέρω σημεία έχουν ιδιαίτερη σημασία στην κατανόηση του έργου του Σχολικού Συμβούλου, η επιτυχία του οποίου βασίζεται στην αρμονική συλλειτουργία του με τους εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ο κατ' εξοχήν σκοπός της εποπτείας είναι η προαγωγή της γνωσιακής ανάπτυξης του μαθητή, ο εμπλουτισμός της προσωπικότητάς του και κατ' επέκταση η βελτίωση της κοινωνίας, ανάγκες τις οποίες υπηρετεί ο θεσμός της Παιδείας. Οι προκλήσεις για τη χρήση των Τ.Π.Ε. από τους μαθητές στο σχολείο του 21^{ου} αιώνα είναι μεγάλες, χωρίς όμως να υπάρχει αντίστοιχα συστηματικά ομοιόμορφη κατάρτιση για τους εκπαιδευτικούς έτσι ώστε να δομούν το μάθημά τους με βάση τα νέα εκπαιδευτικά δεδομένα. Μάλιστα οι εκπαιδευτικοί του κλάδου ΠΕ15 Οικιακής Οικονομίας αποτελούν μια απ' τις ειδικότητες με τις λιγότερες θεσμικές ευκαιρίες επιμόρφωσης και κατάρτισης. Για το λόγο αυτό, μετά από έρευνα, που διενεργήθηκε για τους εκπαιδευτικούς του κλάδου ΠΕ15 οι οποίοι ανήκουν στο γραφείο Σχολικών Συμβούλων Δ.Ε. με έδρα

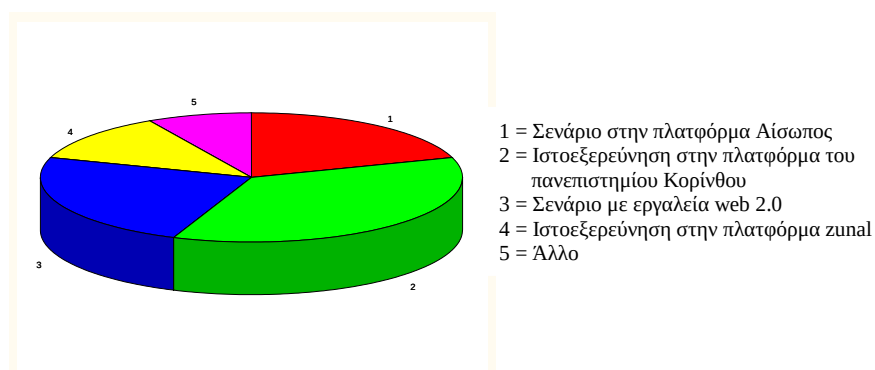
τη ΔΙ.Δ.Ε. Α' Αθήνας, εφαρμόστηκε ένα διετές σεμινάριο με απώτερο στόχο το στοχευμένο ψηφιακό εγγραμματισμό των εκπαιδευτικών αυτών με βάση την κατά λειτουργικά επίπεδα ταξινόμια του Bloom, όπως την έχει προσδιορίσει στην εργασία της η Marta Turcsanyi-Szabs (Μακρή, 2015).

ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΜΕ Τ.Π.Ε.

Ο απώτερος στόχος του διετούς αυτού σεμιναρίου υπήρξε η δημιουργία ενός εκπαιδευτικού σεναρίου με χρήση των Τ.Π.Ε από τον κάθε συμμετέχοντα. Όμως παρότι το σεμινάριο ήταν στοχευμένο στον ψηφιακό εγγραμματισμό των εκπαιδευτικών και είχε ως παραδοτέο τη δημιουργία ενός διδακτικού σεναρίου, η εφαρμογή δεν υπήρξε υποχρεωτική για τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς, αλλά τέθηκε σε προαιρετική βάση. Συνεπώς, στην παρούσα εισήγηση πρόθεσή μας είναι να παρουσιάσουμε μέσα από τα δεδομένα που διαθέτουμε ότι έχει να κάνει σχέση με το παραδοτέο αυτό, δηλαδή τη δημιουργία του ψηφιακού σεναρίου. Αρχικά θα δούμε πόσοι εκπαιδευτικοί ενεπλάκησαν σε αυτή την προαιρετική διαδικασία, τη δημιουργία δηλαδή του σεμιναρίου με χρήση των Τ.Π.Ε. καθώς επίσης και ποιο είδος Τ.Π.Ε. χρησιμοποίησαν για την παρουσίασή του και για ποιο λόγο το επέλεξαν.

Γράφημα 1: Εκπαιδευτικοί που δημιούργησαν σενάριο βασισμένο σε εφαρμογές Τ.Π.Ε.

Γράφημα 2: Είδος Τ.Π.Ε.

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε να πούμε ότι περίπου το ένα πέμπτο των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο σεμινάριο επιχείρησαν να δημιουργήσουν προαιρετικά ένα εκπαιδευτικό σενάριο με τη χρήση των Τ.Π.Ε. Στο σημείο αυτό μπορούμε να πούμε ότι εάν και το ποσοστό αυτό είναι μικρό σε σχέση με το ποσοστό των συμμετεχόντων, εμείς το θεωρούμε παρόλα αυτά σημαντικό γιατί δε συνηθίζεται στα σεμινάρια οι εκπαιδευτικοί να δίνουν παραδοτέα. Συνεπώς, όσοι εκπαιδευτικοί εργάστηκαν για το σενάριο αυτό το

έκαναν από προσωπικό ζήλο. Από αυτούς οι περισσότεροι επέλεξαν την ιστοεξερεύνηση (Dodge, 1995) ως την καλύτερη διδακτική προσέγγιση για να δημιουργήσουν το σενάριό τους. Στην επιλογή αυτή σημαντικό ρόλο παίζει και το γεγονός ότι είχε γίνει ειδική αναφορά για τις ιστοεξερευνήσεις στο πλαίσιο της ενημέρωσης. Φυσικά η συμμετοχή στην πλατφόρμα «Αίσωπος» δεν αποτελούσε παραδοτέο του σεμιναρίου, όμως μία μερίδα από τους συμμετέχοντες θέλησε παράλληλα να δημιουργήσει κι ένα σενάριο στην πλατφόρμα αυτή. Ουσιαστικά το σεμινάριο λειτούργησε ως έναυσμα – κίνητρο για να μπουν οι εκπαιδευτικοί σε αυτή τη διαδικασία. Για την ιστοεξερεύνηση, χρησιμοποιήθηκε είτε η πλατφόρμα του πανεπιστημίου της Κορίνθου (οι περισσότερες επιλογές), είτε η πλατφόρμα zunal. Το μειονέκτημα της πλατφόρμας zunal ήταν ότι οι συμμετέχοντες μπορούσαν να διαμορφώσουν δωρεάν μόνο ένα σενάριο, για τη δημιουργία ενός δευτέρου σεναρίου η πλατφόρμα απαιτούσε συνδρομή. Αρκετοί θέλησαν να εντάξουν το σενάριό τους σε ένα εργαλείο γνωστό από τις Τ.Π.Ε., όπως ένα σενάριο με χρήση λογισμικού παρουσίασης σε αρχείο τύπου ppt, prezi, slideshare, ή blog κά. Ένα μικρό ποσοστό έφτιαξε ένα σενάριο, το οποίο όμως παρουσίασε με πιο παραδοσιακό τρόπο, δηλαδή το παρέδωσε εκτυπωμένο σε χαρτί. Στο σημείο αυτό να σημειώσουμε ότι για τα σενάρια που προτάθηκαν για την πλατφόρμα «Αίσωπος», δεν υπήρξαν αρκετοί κριτές και για το λόγο αυτό δεν συγκροτήθηκε για τους συναδέλφους αυτούς αξιολογική κατηγορία για το αντικείμενο της «Οικιακής Οικονομίας». Συνεπώς, οι συνάδελφοι που πήραν μέρος στην πλατφόρμα «Αίσωπος» διαγωνίστηκαν σε άλλες κατηγορίες, όπως η κατηγορία για τις βιωματικές δράσεις.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΝΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΟΙΚ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Για να δημιουργήσουμε ένα εκπαιδευτικό σενάριο με τη χρήση των Τ.Π.Ε. χρειάζεται να έχουμε αρχικά υπόψη μας τις παιδαγωγικές, τεχνικές και οργανωτικές προδιαγραφές, ενώ η επιλογή μιας στρατηγικής διδασκαλίας αποτελεί το κομβικό σημείο του σχεδιασμού. Στη συνέχεια, μέσα από μια βιβλιογραφική ανασκόπηση που καθοδηγείται από τις προδιαγραφές και τη στρατηγική διδασκαλίας ορίζουμε τους:

- τους στόχους του σεμιναρίου
- το περιεχόμενο του σεμιναρίου

Ο πίνακας 1 παρουσιάζει συνοπτικά τα βασικά στοιχεία του σεναρίου με τις αντίστοιχες δραστηριότητες.

Στοιχεία σεναρίου	Δραστηριότητες
Μαθητικός πληθυσμός-στόχος Στόχοι διδασκαλίας Περιεχόμενο Αξιολόγηση	• Ανάπτυξη μιας στρατηγικής διδασκαλίας με βάση τις δεδομένες προδιαγραφές. Η στρατηγική της διδασκαλίας λαμβάνει υπόψη της ένα μοντέλο μάθησης (διδασκαλίας) και αποτελεί κομβικό στοιχείο του σχεδιασμού. • Προσδιορισμός των ειδών της γνώσης, όπως καθορίζονται από την επιθυμητή εκπαιδευτική δραστηριότητα. Να σημειώσουμε ότι η εκ των προτέρων κατάταξη των γνώσεων (δηλωτική, εννοιολογική, διαδικαστική γνώση) μπορεί να διευκολύνει τον προσδιορισμό των στόχων. • Καθορισμός όλων των επιμέρους στόχων της διδασκαλίας (με βάση την ταξινόμια του Bloom). • Προσδιορισμός και καθορισμός του προς επεξεργασία περιεχομένου τους (με βάση την

	ανάλυση της βιβλιογραφίας και όπου αυτό είναι αναγκαίο με βάση την κατάκτηση της απαιτούμενης τεχνογνωσίας). • Περιγραφή των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με τρόπο ώστε οι γνώσεις που θα αποκτηθούν να ταξινομούνται με σκοπό να διευκολύνεται η αναδιατύπωση των εκπαιδευτικών στόχων και η επιλογή της κατάλληλης στρατηγικής διδασκαλίας. • Επιλογή των τεχνολογικών μέσων σε σχέση με την γενικότερη εκπαιδευτική στρατηγική. • Επιλογή δραστηριοτήτων αξιολόγησης ανάλογα με τους επιλεγμένους στόχους, όπως για παράδειγμα κουίζ για στόχους κατανόησης, ασκήσεις/ μελέτες για στόχους εφαρμογής και ανάλυσης, παραγωγή ενός εγγράφου ή ανάλυση προβλήματος για στόχους σύνθεσης και αξιολόγησης.

Πίνακας 1: Συνοπτική παρουσίαση δραστηριοτήτων ενός σεναρίου

Με βάση τα παραπάνω, αν θα θέλαμε να παρουσιάσουμε συνοπτικά το σχεδιασμό ενός σεμιναρίου θα λέγαμε ότι χρειάζεται:

- 1) Συγκέντρωση των πηγών
- 2) Δημιουργία ενός σχεδίου για το σενάριο
- 3) Συστηματική μελέτη της "εκπαιδευτικής στρατηγικής" με σκοπό την εφαρμογή της σε όλα τα στάδια του σεναρίου
- 4) Μελέτη σε κάθε βήμα, των προς παραγωγή δραστηριοτήτων
- 5) Σχεδιασμός μιας δομής για την κάθε δραστηριότητα (μοντέλα για τις σελίδες – μοντέλα για τις ασκήσεις)
- 7) Επαρκής προσδιορισμός των μέσων (εικόνες, κινούμενα σχέδια, ήχοι, ... για την παραγωγή), περιγραφή του περιεχομένου τους και σύνδεση με το αντίστοιχο πλαίσιο.

Ταυτόχρονα για την καλύτερη εμπέδωση της γνώσης είναι καλύτερα να παρουσιάζεται η ίδια η γνώση σε διάφορες μορφές και όχι σε μία μορφή. Για παράδειγμα, απ' το να παραθέσουμε μόνο ένα κείμενο είναι καλύτερο να το συνδυάσουμε παράλληλα με αρχείο ήχου με εξηγήσεις και κινούμενα σχέδια (εφαρμογή flash). Οι πολλαπλές παρουσιάσεις λαμβάνουν υπόψη τους την ποικιλομορφία των στυλ μάθησης (ακουστικό / οπτικό). Παράλληλα, η χωρική και η χρονική εγγύτητα διευκολύνουν τη συλλογή και την αποθήκευση του μηνύματος κυρίως για τους αρχαίους που δεν κινούνται με άνεση στην οθόνη. Τέλος, τα μηνύματα που δίνει το σενάριο χρειάζεται να είναι απλά, ενώ όλο το σενάριο πρέπει να διέπεται από την αρχή της λιτότητας και της απλότητας. Να σημειώσουμε επίσης ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι τεχνικές επιλογές είναι πολύπλοκες και για το λόγο αυτό χρειάζεται ένα αρχείο συνοδευτικό που παρέχει όλη την τεχνική στήριξη στον κάθε ενδιαφερόμενο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η προσέγγιση που θα επιλέξει ο Σχολικός Σύμβουλος στην εφαρμογή του εποπτικού και καθοδηγητικού του έργου είναι σημαντική. Η εποπτεία πρέπει να διακρίνεται για την ευαισθησία και τη συνέπειά της, ενώ παράλληλα χρειάζεται να σέβεται την προσωπικότητα και τις ατομικές διαφορές του κάθε εκπαιδευτικού και τέλος να τον στηρίζει στο πλαίσιο μιας συνεχούς εξέλιξης.

Από την αποκτηθείσα εμπειρία θεωρούμε ότι το σεμινάριο πρέπει να συνδυάζει ένα θεωρητικό και ένα πρακτικό μέρος, συλλογικές και ατομικές επιμορφώσεις και είναι πολύ σημαντικό οι γνώσεις να εφαρμόζονται και να μην παραμένουν σε θεωρητικό επίπεδο. Όσο αφορά τη συγγραφή του σεναρίου η στήριξη του σχολικού συμβούλου μπορεί να αποβεί καθοριστική σε τεχνικό, οργανωτικό και παιδαγωγικό επίπεδο.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε όλους τους εκπαιδευτικούς κλάδου ΠΕ15 που συμμετείχαν εθελοντικά στη δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων με Τ.Π.Ε. και δεν μπόρεσαν λόγω απόστασης να συμμετέχουν στην παρούσα στρογγυλή τράπεζα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Γιοκαρίνης, Κ.Γ., (2000). *Ο Σχολικός Σύμβουλος*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Μακρή, Δ. (2015). «Βιώσιμες καινοτομίες των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση» στο *ΕΡΚΥΝΑ*, Τεύχος 6, Πρακτικά Συνεδρίου (Ειδικό). Σελ. 31-40. Αθήνα: ΠΑ.ΠΕ.ΔΕ.
- Dodge, B. (1995). *WebQuests: a technique for Internet-based learning*. *Distance Educator*, 1, 2: 10-13 ή /και στο διαδικτυακό τόπο <http://webquest.org/>
- Emin, V. (2016). *Conception de scénarios pédagogiques avec les TICE. Scénarisation pédagogique, modèles et outils*, Thèse réalisée au sein de l'équipe MeTAH du Laboratoire Informatique de Grenoble. URL: <http://docslide.fr/documents/conception-de-scenarios-pedagogiques-avec-les-tice-scenarisation-pedagogique.html>
- Parmentier Br. (2014). *Les TUICE à l'école, hors école*. IFP Nord Pas de Calais. URL: <http://docslide.fr/education/les-tice-panorama-des-usages-et-outils.html>

«Η αναγκαιότητα της χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας»

Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος

Καθηγητής Οικιακής Οικονομίας, Διδάκτορας ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
gkadig@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Οικιακή Οικονομία συνιστά ένα διεπιστημονικό και συνεχώς εξελισσόμενο γνωστικό αντικείμενο που είναι πλήρως προσαρμοσμένο στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής. Στον ελλαδικό χώρο το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας διδάσκεται στο γυμνάσιο με τη σημερινή του μορφή τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Παράλληλα, η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε) στη διδασκαλία συνιστά αδήριτη ανάγκη ειδικότερα για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς συνεισφέρει σημαντικά στη βελτίωση της διδασκαλίας, αυξάνει το μαθησιακό ενδιαφέρον των μαθητών και επιτυγχάνει την υλοποίηση γνωστικών και μαθησιακών στόχων με πιο εύκολο τρόπο.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει την αναγκαιότητα χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας παραθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις ανά ενότητα των σχολικών εγχειριδίων, ώστε ο / η εκπαιδευτικός να γίνει δέκτης ιδεών και ερεθισμάτων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση και αναβάθμιση της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας. Προς εκπλήρωση του σκοπού της εργασίας αξιοποιούνται τόσο η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, όσο και η θεωρία μάθησης του κοινωνικοπολιτισμικού κονστρουκτιβισμού.

Ως κύριο συμπέρασμα προέκυψε ότι υφίσταται πληθώρα διαδικτυακών εργαλείων και λογισμικών, τα οποία δύνανται να αξιοποιηθούν ποικιλοτρόπως από τους εκπαιδευτικούς στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Οικιακή Οικονομία, Τ.Π.Ε, Web.2 εργαλεία, λογισμικά, σενάρια

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε) έχουν εισέλθει δυναμικά ασκώντας σημαντική επίδραση σε διάφορα επίπεδα των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων (Κυρίγος, 2008) μεταξύ αυτών και η εκπαίδευση. Η αναγκαιότητα της χρήσης των Τ.Π.Ε στην εκπαίδευση πηγάζει από το γεγονός ότι εμπλουτίζουν και βελτιώνουν τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, αυξάνουν το ενδιαφέρον των μαθητών για μάθηση, ενώ ταυτόχρονα, συνεισφέρουν ώστε οι μαθητές να αναπτύξουν ποικίλες δεξιότητες σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο (Βοσνιάδου, 2006; Μικρόπουλος, 2006).

Αναφορικά με το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας οι Τ.Π.Ε δύνανται να λειτουργήσουν εποικοδομητικά, προκειμένου να διευκολυνθεί και να αναβαθμιστεί ποιοτικά η διδακτική διαδικασία συνεισφέροντας παράλληλα

στην τόνωση του ενδιαφέροντος των μαθητών. Η τόνωση του ενδιαφέροντος των μαθητών συνιστά σημαντικό παράγοντα για την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων σε γνωστικό και μαθησιακό επίπεδο, ειδικότερα σε γνωστικά αντικείμενα όπως η Οικιακή Οικονομία, τα οποία έχουν έντονο βιωματικό χαρακτήρα και χαρακτηρίζονται από την εγγύτητα στη ζωή.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει την αναγκαιότητα χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας παραθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις ανά ενότητα των σχολικών εγχειριδίων, ώστε ο / η εκπαιδευτικός να γίνει δέκτης ιδεών και ερεθισμάτων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση και αναβάθμιση της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας.

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

Το γνωστικό αντικείμενο της Οικιακής Οικονομίας διδάσκεται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε αρκετές χώρες ανά την υφήλιο (Κουτρούμπα & Αποστολόπουλος, 2003). Στον ελλαδικό χώρο το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας υφίσταται με τη σημερινή του μορφή τις δύο τελευταίες δεκαετίες στις δύο πρώτες τάξεις του γυμνασίου. Η Οικιακή Οικονομία αποτελεί ένα σύγχρονο, διεπιστημονικό και συνεχώς εξελισσόμενο γνωστικό αντικείμενο, το οποίο μελετά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ανθρώπου στο οικογενειακό και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (Κουτρούμπα, 2004).

Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή συνιστά πρωταρχικό και σημαίνοντα στόχο του σχολείου, το οποίο είναι απαραίτητο να προσφέρει σύγχρονη και εμπλουτισμένη παιδεία, προκειμένου οι μαθητές να λειτουργούν ως υπεύθυνοι, ενεργοί και δημιουργικοί πολίτες σε μια πολύπλοκη κοινωνία, σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο και αναδιαμορφούμενο κοινωνικό και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον (Ματσαγγούρας, 2007; Φύκαρης, 2010). Αυτό το ρόλο έχει επωμιστεί για δεκαετίες στην ελληνική εκπαίδευση το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΦΕΚ 33, 1998), σκοπός του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας της Α' και Β' τάξης του γυμνασίου είναι να καταστήσει το εύπλαστο άτομο της εφηβικής και προεφηβικής ηλικίας, ενεργητικό, αυτοδύναμο και υπεύθυνο, προσφέροντάς του, κατά το δυνατόν, το σύνολο των στοιχείων, τα οποία έχει ανάγκη για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

Συνοψίζοντας συμπεραίνεται ότι το γνωστικό αντικείμενο της Οικιακής Οικονομίας ακολουθεί συστηματικά τις ραγδαίες εξελίξεις της εκάστοτε εποχής σε όλα τα επίπεδα, στοχεύοντας να μεταδώσει στους μαθητές όλα εκείνα τα στοιχεία που θα τους καταστήσουν ανθρώπους με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, καθώς και υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες στο άμεσο και απώτερο μέλλον.

Η ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ Τ.Π.Ε

Η δημιουργία ενός διδακτικού σεναρίου είναι αναγκαίο να πληροί ορισμένες προδιαγραφές. Συγκεκριμένα, κάθε διδακτικό σενάριο οφείλει να έχει συγκεκριμένο σκοπό, ο οποίος θα εκφράζεται σε επιμέρους στόχους (γνωστικούς, μαθησιακούς κ.ά) και είναι απαραίτητο να βρίσκεται σε πλήρη συμφωνία με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος και με τις οδηγίες στο βιβλίο του καθηγητή, καθώς και ευρύτερα με το σκοπό του μαθήματος. Ένα διδακτικό σενάριο για να θεωρηθεί πλήρες είναι απαραίτητο

να έχουν προκαθοριστεί ορισμένα στοιχεία του όπως: ο χώρος υλοποίησης, η οργάνωση της τάξης, η εκτιμώμενη διάρκεια, οι προαπαιτούμενες γνώσεις, τα φύλλα εργασίας, οι συμπληρωματικές πληροφορίες, η αξιολόγηση κ.α.

Σημαίνοντα ρόλο στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων με τη χρήση των Τ.Π.Ε κατέχει η αρχή της εποπτείας. Επομένως, η επιλογή των εποπτικών μέσων είναι αναγκαίο να έχει ως απόλυτη στόχευση την ευκολότερη επίτευξη των τιθέμενων στόχων του διδακτικού σεναρίου, καθώς και την αναβάθμιση της διδασκαλίας. Σε καμία περίπτωση τα εποπτικά μέσα δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται στη διδασκαλία για εντυπωσιασμό ή στο πλαίσιο μιας προσπάθειας για απλή εισαγωγή σύγχρονων και καινοτόμων στοιχείων σε αυτή. Παρόλα αυτά συχνά οι εκπαιδευτικοί αναλώνονται στην αναζήτηση ιδιαίτερα καινοτόμων στοιχείων για να τα εντάξουν στο σχεδιασμό του διδακτικού σεναρίου. Αυτό, όμως, δεν είναι απαραίτητο, καθώς το σκεπτικό της δημιουργίας ενός διδακτικού σεναρίου έγκειται στη μετάδοση γνώσεων και όχι στη με καινοτόμο τρόπο μετάδοση των γνώσεων.

Η περάτωση ενός διδακτικού σεναρίου προϋποθέτει τη διενέργεια δύο φάσεων. Η πρώτη φάση περιλαμβάνει την ανάπτυξη του σεναρίου, δηλαδή τη θεωρητική σύλληψή του και η δεύτερη φάση την εφαρμογή – την υλοποίηση του στην πράξη. Ειδικότερα στην πρώτη φάση ο / η εκπαιδευτικός οφείλει να προετοιμάσει κατά το δυνατόν πιο λεπτομερώς τη διδασκαλία. Ως προετοιμασία της διδασκαλίας νοείται η επιλογή της τιθέμενης στοχοθεσίας, των μεθόδων και μορφών διδασκαλίας, των κατάλληλων διδακτικών μέσων και λογισμικών (εφόσον χρησιμοποιηθούν οι Τ.Π.Ε), η δημιουργία των φύλλων εργασίας, η χρονική κατανομή των δραστηριοτήτων κ.α. Ο / η εκπαιδευτικός είναι απαραίτητο να περιγράφει με σαφήνεια και απλότητα στους μαθητές τη διαδικασία υλοποίησης του διδακτικού σεναρίου και να την αποτυπώνει επιτυχημένα στις δραστηριότητες των φύλλων εργασίας.

Στη δεύτερη φάση του σεναρίου ο / η εκπαιδευτικός καλείται να υλοποιήσει όσα είχε σχεδιάσει στην πρώτη φάση σε θεωρητικό επίπεδο. Η επιτυχής υλοποίηση της δεύτερης φάσης είναι σε άμεση συνάρτηση με τον επιτυχή σχεδιασμό κατά το πρώτο στάδιο. Εφόσον κριθεί αναγκαίο ο / η εκπαιδευτικός οφείλει να αναπροσαρμόσει κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης το σχεδιασμό που πραγματοποιήθηκε στην πρώτη φάση. Επομένως, είναι αναγκαίο οι διδάσκοντες / ουσες να έχουν εκ των προτέρων έτοιμες ορισμένες εναλλακτικές λύσεις σε περίπτωση που δημιουργηθούν προβλήματα ή αστοχίες στο σενάριο όπως: η αδυναμία πρόσβασης στο διαδίκτυο, η βλάβη ηλεκτρονικού υπολογιστή κ.α.

Η εκτιμώμενη διάρκεια του διδακτικού σεναρίου ποικίλει ανάλογα το σχεδιασμό και την ενότητα. Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας διδάσκεται δύο ώρες εβδομαδιαίως στην Α' τάξη του γυμνασίου και μία ώρα στη Β' τάξη του γυμνασίου. Συνεπώς, δεν είναι ορθό η διάρκεια του σεναρίου να υπερβαίνει τις τρεις διδακτικές ώρες, καθώς αυξάνονται οι δυσκολίες υλοποίησής του και μειώνεται το μαθησιακό ενδιαφέρον. Ειδικά για τη Β' τάξη του γυμνασίου τα διδακτικά σενάρια σκόπιμο είναι να μην υπερβαίνουν τις δύο διδακτικές ώρες. Εάν, όμως, πρόκειται για διαθεματικά σενάρια, είναι δυνατή η υπέρβαση των δύο διδακτικών ωρών, καθώς τμήματα του σεναρίου και δραστηριότητες των φύλλων εργασίας δύνανται να υλοποιηθούν από τους διδάσκοντες / ουσες του μαθήματος ή των μαθημάτων που πραγματοποιείται διαθεματική προσέγγιση (Καδιγιαννόπουλος κ.α., 2014).

Ο τρόπος οργάνωσης της τάξης αποτελεί απόφαση του διδάσκοντα / ουσας. Η σύγχρονη τάση κατά την υλοποίηση διδακτικών σεναρίων είναι η

τάξη να οργανώνεται σύμφωνα με τα πρότυπα της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές χωρίζονται σε ανομοιογενείς ομάδες ως προς το φύλο, τις γνωστικές και μαθησιακές ικανότητες, τους ανατίθενται συγκεκριμένοι ρόλοι, λαμβάνουν φύλλα εργασίας και προσπαθούν από κοινού να φέρουν εις πέρας τις δραστηριότητες που περιέχουν. Στην περίπτωση των διδακτικών σεναρίων με τη χρήση των Τ.Π.Ε αποτελεί κομβικό παράγοντα ο αριθμός των διαθέσιμων ηλεκτρονικών υπολογιστών, καθώς με γνώμονα αυτόν θα καθοριστεί ο αριθμός των ομάδων και των μελών τους.

Τα φύλλα εργασίας είναι απολύτως απαραίτητα για την εξέλιξη και την πληρότητα ενός διδακτικού σεναρίου. Οι δραστηριότητες των φύλλων εργασίας πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στο γνωστικό επίπεδο, στις ικανότητες των μαθητών και στις διαθέσιμες υλικοτεχνικές υποδομές. Ο αριθμός των δραστηριοτήτων των φύλλων εργασίας είναι χρήσιμο να είναι περιορισμένος, χρονικά επιτεύξιμος και με συγκεκριμένη στόχευση. Για δραστηριότητες των φύλλων εργασίας που απαιτείται η χρήση λογισμικών ή άλλων εργαλείων δημιουργούνται ιδιαίτερες ανάγκες και δυσκολίες. Συνεπώς, ο εκπαιδευτικός πρέπει να επιλέγει λογισμικά και εκπαιδευτικά εργαλεία, τα οποία είναι εύκολα στη χρήση και δεν απαιτούν ιδιαίτερο χρόνο εξοικείωσης. Επισήμανσης χρήζει, επίσης, ότι η δημιουργία φύλλων εργασίας δε μεταφράζεται αυτόματα σε δημιουργία διδακτικού σεναρίου. Τα φύλλα εργασίας είναι πολύτιμα εργαλεία για την επίτευξη κυρίως γνωστικών και μαθησιακών στόχων, αλλά αυτόνομα δεν αποτελούν διδακτικό σενάριο.

Η αξιολόγηση ενός διδακτικού σεναρίου έχει δύο διαστάσεις. Η μία διάσταση αφορά τους διδασκόμενους και η άλλη τους διδάσκοντες. Η αξιολόγηση των διδασκόμενων μπορεί να είναι διαγνωστική, διαμορφωτική και τελική. Η διαμορφωτική αξιολόγηση επιτυγχάνεται μέσω των δραστηριοτήτων στα φύλλα εργασίας, ενώ η τελική αξιολόγηση είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί με ποικίλους τρόπους όπως: ερωτήσεις αντιστοίχισης, σωστού – λάθους, συμπλήρωσης κενών κ.α. Όσον αφορά τους διδάσκοντες η αξιολόγηση αποβλέπει στον έλεγχο της επιτυχίας των στόχων του σεναρίου. Η περιορισμένη ή μη, επίτευξη των στόχων αποτελεί ένδειξη ότι είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν αλλαγές στο σχεδιασμό του διδακτικού σεναρίου, καθώς και στον τρόπο επίτευξης των στόχων του. Επιπροσθέτως, η αξιολόγηση βοηθά στον εντοπισμό των αδυναμιών του διδακτικού σεναρίου, ώστε στη συνέχεια να υπάρξει βελτίωσή του. Επίσης, είναι δυνατό να υπάρξουν επεκτάσεις και διαφοροποιήσεις του διδακτικού έργου στην κατεύθυνση της ευκολότερης και ταχύτερης επίτευξης των στόχων που θέτει ο / η εκπαιδευτικός, καθώς και εμπλουτισμός του με νέα στοιχεία, καινοτόμα ή μη.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η δημιουργία ενός διδακτικού σεναρίου για να θεωρηθεί πλήρης θα πρέπει να ικανοποιεί συγκεκριμένες προδιαγραφές, οι οποίες σχεδιάζονται και αναπροσαρμόζονται κατά περίπτωση από τον / την εκπαιδευτικό.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕ Τ.Π.Ε

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει την αναγκαιότητα χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας παραθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις ανά ενότητα των σχολικών εγχειριδίων, ώστε ο / η εκπαιδευτικός να γίνει δέκτης ιδεών και ερεθισμάτων που θα συμβάλλουν στη βελτίωση και αναβάθμιση της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας. Προς εκπλήρωση του σκοπού της εργασίας αναπτύσσονται οι δύο επόμενες υποενότητες. Η πρώτη αφορά τις

δυνατότητες χρήσης και αξιοποίησης διαδικτυακών εργαλείων στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, ενώ η δεύτερη εστιάζει σε λογισμικά που δύνανται να φανούν χρήσιμα στην αντίστοιχη διαδικασία.

Σε αυτό το σημείο επισημαίνεται ότι τα διαδικτυακά εργαλεία και τα λογισμικά που παρουσιάζονται στη συνέχεια στην πλειονότητά τους δεν μπορούν να καλύψουν εξ' ολοκλήρου τις απαιτήσεις ενός διδακτικού σεναρίου στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, ωστόσο είναι ικανά να το υποστηρίξουν σε σημαντικό βαθμό, λειτουργώντας ως πηγές πληροφόρησης, ως εργαλεία διερεύνησης, επικοινωνίας και συνεργασίας για τους μαθητές.

Η χρήση διαδικτυακών εργαλείων στη δημιουργία σεναρίων

Είναι αναντίρρητα αποδεκτό ότι υφίσταται πληθώρα διαδικτυακών εργαλείων, τα οποία είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία και κατ' επέκταση στη δημιουργία και υλοποίηση διδακτικών σεναρίων όπως: οι ιστότοποι, οι πύλες, οι βάσεις δεδομένων, τα δίκτυα (Moore & Huber, 2001) και τα Web.2 εργαλεία.

Ειδικότερα την τελευταία δεκαετία έχει πραγματοποιηθεί μια δυναμική είσοδος των Web.2 εργαλείων τόσο στην καθημερινή ζωή του σύγχρονου ανθρώπου, όσο και στην εκπαίδευση. Τα Web.2 εργαλεία έχουν μηδενικό ή πολύ χαμηλό κόστος χρήσης και είναι εύκολα αξιοποιήσιμα ακόμα και από ανθρώπους που δε διαθέτουν ιδιαίτερες γνώσεις στους υπολογιστές και στο διαδίκτυο. Το γεγονός αυτό τα καθιστά ιδιαίτερα δημοφιλή σε κοινωνικό επίπεδο, καθώς και απολύτως χρήσιμα σε εκπαιδευτικό επίπεδο. Web.2 εργαλεία καλούνται τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως: το facebook και τα groups του, τα ιστολόγια (blogs), τα μικρο – ιστολόγια (twitter), το flickr, τα wikis κ.α.

Στο σχεδιασμό, αλλά και στην υλοποίηση διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας πολύτιμα δύνανται να αποδειχτούν το σύνολο των Web.2 εργαλείων που προαναφέρθηκαν. Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως: το facebook και τα groups του, στα ιστολόγια, στα μικρο – ιστολόγια και στα wikis παρέχεται η δυνατότητα ανάρτησης και διάχυσης πληροφοριών, στις οποίες οι μαθητές έχουν πρόσβαση μέσω του διαδικτύου κάθε χρονική στιγμή, σε κάθε χώρο, από τον υπολογιστή, το κινητό τηλέφωνο ή το tablet τους. Παράλληλα, μέσω αυτών των εργαλείων, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να ανταλλάξουν υλικό για το υλοποιούμενο σενάριο μεταξύ τους και με τον / την εκπαιδευτικό, να εκφράσουν τις απόψεις τους, να διαφωνήσουν, να προβληματιστούν και εν τέλει να συνεργαστούν στην κατεύθυνση της υλοποίησης των δραστηριοτήτων του διδακτικού σεναρίου. Τα συγκεκριμένα εργαλεία πλεονεκτούν αφενός μεν γιατί είναι δωρεάν, αφετέρου γιατί δεν υφίστανται περιορισμοί για το μέγεθος και το είδος του αναρτημένου υλικού, οπότε ο / η εκπαιδευτικός δύναται να αναρτήσει σε αυτά το σύνολο του υλικού που απαιτείται για την περάτωση του διδακτικού σεναρίου από τους μαθητές.

Σε κάθε περίπτωση είναι απολύτως απαραίτητο να λαμβάνονται από τους εκπαιδευτικούς υπόψη οι περιορισμοί που τίθενται από τα διάφορα εργαλεία όπως η ηλικία του χρήστη στο facebook. Σε αυτή την περίπτωση οι εκπαιδευτικοί μπορούν εναλλακτικά να αξιοποιήσουν αντίστοιχα εργαλεία που δε θέτουν ανάλογους περιορισμούς. Οποσδήποτε τα χρησιμοποιούμενα εργαλεία θα πρέπει αδιαπραγμάτευτα να επιτυγχάνουν την προστασία και την ασφάλεια των μαθητών.

Η προβολή βίντεο είναι χρήσιμο και συχνά απολύτως απαραίτητο να αξιοποιηθεί συμπληρωματικά και ενισχυτικά κατά την εφαρμογή των διδακτικών σεναρίων. Συγκεκριμένα, κυρίως μέσω της ιστοσελίδας του Youtube ο / η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να επιλέξει το καταλληλότερο, ανάμεσα σε εκατοντάδες βίντεο, για το εκάστοτε υπό μελέτη ζήτημα. Αναμφίβολα, η επιλογή των προβαλλόμενων βίντεο θα πρέπει να γίνεται με κριτήριο την επιστημονική τους εγκυρότητα και τη χρονική τους διάρκεια. Αναντίρρητα είναι αναγκαίο να μην τίθεται σε αμφισβήτηση η επιστημονική ορθότητα των προβαλλόμενων πληροφοριών, ενώ και η διάρκεια του προβαλλόμενου βίντεο είναι καλό να είναι χρονικά περιορισμένη, ώστε να μην υποκαθιστά την υπόλοιπη μαθησιακή διαδικασία.

Οι προβαλλόμενες εικόνες αποτελούν εξίσου χρήσιμο ενισχυτικό εργαλείο στην υλοποίηση διδακτικών σεναρίων, καθώς προσφέρονται για την παρουσίαση ποικίλων θεματικών, οι οποίες δεν καλύπτονται με άλλα μέσα όπως τα λογισμικά. Στο διαδίκτυο υφίσταται πληθώρα ιστοσελίδων από τις οποίες ο / η εκπαιδευτικός που διδάσκει Οικιακή Οικονομία μπορεί να αντλήσει εικόνες για κάθε θέμα. Αναφορικά με τις προβαλλόμενες εικόνες επισημαίνεται η ανάγκη οι μαθητές, μέσω αυτών, να προσλαμβάνουν και να αντιλαμβάνονται όσο το δυνατόν περισσότερα μηνύματα και να συμμετέχουν ενεργά στο προβαλλόμενο (Φύκαρης, 2013) κυρίως μέσω της καταγραφής στοιχείων ή απαντήσεων σε φύλλο εργασίας. Η προβολή βίντεο και εικόνων συνιστά ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο. Συνεπώς, κρίνεται ιδιαίτερα κρίσιμη και απαραίτητη η προσεκτική επιλογή από τον / την εκπαιδευτικό κάθε βίντεο και εικόνας προς προβολή, ώστε να υπάρχει πλήρη ταύτιση με την αντίστοιχη στοχοθεσία του διδακτικού σεναρίου.

Αντιστοίχως, ιδιαίτερα προσεκτική οφείλει να είναι από τους εκπαιδευτικούς η επιλογή ιστοσελίδων. Η πλοήγηση στο διαδίκτυο ελλοχεύει ποικίλους κινδύνους για τους μαθητές και συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί είναι αναγκαίο να έχουν «ερευνήσει» τις ιστοσελίδες που προτείνουν στους μαθητές τους, ώστε ταυτόχρονα να τους κατευθύνουν επιτυχώς, να τους παρέχουν έγκυρες γνώσεις αλλά και να τους προστατεύουν από πιθανούς κινδύνους. Ιστοσελίδες που παρέχουν ασφάλεια, καθώς και πολύτιμες έγκυρες πληροφορίες για ζητήματα που αφορούν την Οικιακή Οικονομία αποτελούν ενδεικτικά: του W.H.O, της Greenpeace, του WWF, του IISD κ.α.

Καταληκτικά, τα διαδικτυακά εργαλεία είναι εφικτό να χρησιμοποιηθούν ποικιλοτρόπως σε ένα διδακτικό σενάριο στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας και ειδικότερα στο κομμάτι που αφορά την εύρεση πληροφοριών και τη συνεργασία των μαθητών για την υλοποίηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων του.

Λογισμικά κατάλληλα για τη δημιουργία σεναρίων

Είναι αναντίρρητα αποδεκτό ότι υφίσταται πληθώρα λογισμικών που μπορούν να αξιοποιηθούν στη διδακτική διαδικασία και συνεπώς και στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας. Αποτελεί, όμως, συνειδητή επιλογή να παρουσιαστούν στη συνέχεια μόνο λογισμικά, τα οποία είχαν λάβει την έγκριση από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο πριν αυτό καταργηθεί, ακριβώς γιατί είναι εγκεκριμένα, οπότε δεν υφίστανται περιορισμοί και κίνδυνοι για τους εκπαιδευτικούς. Η πρόσβαση στα προτεινόμενα λογισμικά είναι ελεύθερη και δωρεάν για εκπαιδευτικούς και μαθητές, ενώ συγχρόνως, τους παρέχεται ασφάλεια και προστασία σχετικά με το περιεχόμενό τους.

Είναι απολύτως αναγκαίο να τονιστεί ότι η χρήση και αξιοποίηση των παρακάτω προτεινόμενων λογισμικών στη δημιουργία σεναρίων δε συνεπάγεται κατάργηση οποιασδήποτε άλλης μορφής διδασκαλίας και μάθησης, αλλά αντιθέτως, επιδιώκει το συνδυασμό ποικίλων διδακτικών και μαθησιακών δυνατοτήτων στην προσπάθεια για επίτευξη των διαφόρων ειδών στόχων που τίθενται στο διδακτικό σενάριο ανά ενότητα.

Με βάση όσα έχουν προαναφερθεί, η παρούσα εργασία στηριζόμενη στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και στη θεωρία μάθησης του κοινωνικοπολιτισμικού κονστρουκτιβισμού προτείνει τη χρήση λογισμικών, τα οποία είναι κατασκευασμένα για άλλα γνωστικά αντικείμενα, αλλά ανταποκρίνονται πλήρως ή αρκετά ικανοποιητικά στους στόχους που τίθενται για το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας στο βιβλίο του καθηγητή (Αμπελιώτης κ.α., 2014; Αποστολόπουλος κ.α., 2014) και συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία διδακτικών σεναρίων.

Το σύνολο των προτεινόμενων λογισμικών είναι εγκεκριμένα και παρέχονται δωρεάν από το Υπουργείο Παιδείας. Ορισμένα εξ' αυτών όπως: η «ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ», η «Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου» και η «Βιολογία Α' - Γ' Γυμνασίου» διδάσκονται παράλληλα στο δεύτερο επίπεδο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην αξιοποίηση των Τ.Π.Ε στη διδακτική πράξη (Ζαγούρας κ.α., 2010).

Αποκλειστικά για το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας έχει δημιουργηθεί μόνο ένα εκπαιδευτικό λογισμικό, η «ΕΣΤΙΑ», το οποίο καλύπτει το σύνολο σχεδόν των εννοιών των σχολικών εγχειριδίων της Α' και Β' τάξης του γυμνασίου. Επομένως, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι ο / η εκπαιδευτικός έχει το απαραίτητο εφόδιο για τη δημιουργία πλήθους σεναρίων. Αναπόφευκτα, όμως, η συνεχής χρήση του θα επιφέρει μονοτονία στους μαθητές και θα συμβάλλει στη μείωση του ενδιαφέροντός τους. Συνεπώς, καθίσταται επιβεβλημένη η λελογισμένη χρήση του, καθώς και η αναζήτηση άλλων λογισμικών που θα ικανοποιούν, άμεσα ή έμμεσα, τις ανάγκες ενός διδακτικού σεναρίου.

Ξεκινώντας από το πρώτο κεφάλαιο του σχολικού βιβλίου της Α' τάξης **Η οικογένεια και ο κοινωνικός περίγυρος** διαπιστώνεται ότι ιδιαίτερα χρήσιμο για τη δημιουργία σεναρίων σε αυτό μπορεί να αποδειχθεί το λογισμικό «Η Πόλη». Μέσω αυτού οι μαθητές είναι εύκολο να υλοποιήσουν δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τρόπο οργάνωσης της κοινωνικής ζωής, αλλά και με έννοιες που συνδέουν την οικογένεια και τον κοινωνικό της περίγυρο. Άλλωστε, είναι απολύτως απαραίτητο οι μαθητές να γνωρίσουν ότι η οργάνωση της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής πραγματοποιείται με απώτερο σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των μελών της.

Τα εκτενέστερα κεφάλαια στα σχολικά εγχειρίδια της Οικιακής Οικονομίας είναι αυτά της **Διατροφής** και της **Διατροφής και Διαιτολογίας**, αντίστοιχα στην Α' και Β' τάξη. Σε αυτά ο εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει μεταξύ άλλων την «ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ». Μέσω του συγκεκριμένου λογισμικού οι μαθητές είναι εφικτό να υλοποιήσουν δραστηριότητες που θα τους βοηθήσουν να κατανοήσουν τις συνέπειες των λανθασμένων διατροφικών επιλογών στην καρδιά, στο συκώτι και στο γαστρεντερικό σύστημα. Η σύνδεση των διατροφικών επιλογών με την ύπαρξη ή μη, προβλημάτων υγείας συνιστά βασικό στόχο του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας, ενώ συγχρόνως, αποφέρει πληθώρα θετικών αποτελεσμάτων τόσο βραχυχρόνια, όσο και μακροχρόνια για την υγεία του ανθρώπου.

Πολύτιμα στη διδασκαλία ζητημάτων διατροφής και κατ' επέκταση στη δημιουργία σεναρίων στα αντίστοιχα κεφάλαια μπορούν να αποδειχθούν τα λογισμικά: «Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου», στο οποίο γίνεται αναλυτική παρουσίαση των θρεπτικών συστατικών, καθώς και «Βιολογία Α'- Γ' Γυμνασίου», το οποίο παρουσιάζει την αξία της τροφής και τη θρέψη. Η υλοποίηση δραστηριοτήτων σε αυτά τα λογισμικά, στα πλαίσια ενός διδακτικού σεναρίου, θα φέρει σε επαφή τους μαθητές με την αξία των θρεπτικών συστατικών και συνιστά το πρώτο βήμα για την υιοθέτηση πιο υγιεινών διατροφικών επιλογών.

Κεφάλαιο	Προτεινόμενο λογισμικό
Η οικογένεια και ο κοινωνικός περίγυρος	Η Πόλη
Οικονομικά της οικογένειας	Excel
Διατροφή	ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ, ΚΟΤΙΝΟΣ, Βιολογία Α'- Γ' Γυμνασίου, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου, Διατροφή και υγεία, Excel
Αγωγή Υγείας – Πρόληψη Ατυχημάτων	Α' Πρώτες Βοήθειες (Interactive First Aid), ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ: ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου
Κατοικία	Αρχαία Ελληνικά: Α. Αρχαία Ελλάδα – Τόπος και Άνθρωποι, Β. Ηροδότου Ιστορίες, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Δημόσιος Βίος, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Ιδιωτικός Βίος
Ενδυμασία	Αρχαία Ελληνικά: Α. Αρχαία Ελλάδα – Τόπος και Άνθρωποι, Β. Ηροδότου Ιστορίες, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Δημόσιος Βίος, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Ιδιωτικός Βίος

Πίνακας 1. Προτεινόμενα λογισμικά στην Α' Γυμνασίου

Το λογισμικό «Διατροφή και υγεία» προσφέρει τη δυνατότητα σύνταξης ημερήσιου διαιτολογίου, ενώ ο συνολικός αριθμός προσλαμβανόμενων και καταναλισκόμενων θερμίδων κάθε ανθρώπου είναι δυνατό να υπολογιστεί και να απεικονιστεί διαγραμματικά με τη βοήθεια του «Excel». Η πρόσληψη και η δαπάνη ενέργειας είναι δύο κρίσιμες θεματικές περιοχές, καθώς είναι άμεσα συνδεδεμένες με την αύξηση ή τη μείωση του σωματικού βάρους, καθώς και με πιθανές διατροφικές διαταραχές. Συνεπώς, ο / η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει πλήθος σεναρίων και δραστηριοτήτων μέσω αυτών των λογισμικών.

Ιδιαίτερα χρήσιμο στη δημιουργία σεναρίων αποδεικνύεται το λογισμικό «ΚΟΤΙΝΟΣ», καθώς αναδεικνύει τη σχέση διατροφής και άσκησης, η οποία είναι κομβικής σημασίας στην εφηβική ηλικία. Η σωστή άσκηση σε συνδυασμό με την προσεκτική διατροφή αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για μια καλή υγεία στο σύνολο του ανθρώπινου βίου.

Η ύλη του κεφαλαίου **Αγωγή Υγείας – Πρόληψη Ατυχημάτων** καλύπτεται σχεδόν στο σύνολο της από τρία λογισμικά: το «Α' Πρώτες Βοήθειες (Interactive First Aid)», το «ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ: ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ» και το «Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου». Αυτά παρέχουν αναλυτικές πληροφορίες και παραδείγματα για την παροχή πρώτων βοηθειών, τα μέτρα πρόληψης ατυχημάτων, τα τροχαία ατυχήματα και τις συνέπειες του αλκοόλ και του καπνίσματος στον ανθρώπινο οργανισμό. Ο / Η εκπαιδευτικός δύναται να χρησιμοποιήσει τα παραπάνω λογισμικά δημιουργώντας πληθώρα

δραστηριοτήτων. Σε κάθε περίπτωση η υλοποίηση ενός διδακτικού σεναρίου στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα συνεισφέρει, ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις σε αυτά τα κρίσιμα ζητήματα, οι οποίες θα τους ακολουθούν για το σύνολο του βίου τους.

Μελετώντας κανείς τον Πίνακα 1 διαπιστώνει ότι για τα κεφάλαια της **Κατοικίας** και της **Ενδυμασίας** υφίστανται λογισμικά άλλων μαθημάτων, τα οποία περιέχουν ενότητες που αναλύουν διεξοδικά τις μορφές της κατοικίας και της ενδυμασίας στην αρχαία Ελλάδα και στο Βυζάντιο καλύπτοντας σημαντικό τμήμα της ύλης. Σε αυτά τα κεφάλαια ιδιαίτερα χρήσιμες και ενισχυτικές για την πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση των ζητημάτων αποδεικνύονται οι προβαλλόμενες εικόνες, εφόσον έχει γίνει προσεκτική επιλογή τους. Συνδυάζοντας τα προτεινόμενα λογισμικά με προβαλλόμενες εικόνες ο / η εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει ένα πλήρες διδακτικό σενάριο, το οποίο θα προκαλέσει το έντονο ενδιαφέρον των μαθητών.

Το κεφάλαιο **Οικιακή Οικονομία και ελληνικός πολιτισμός** της Β' τάξης προσφέρεται για την εκπόνηση και εφαρμογή διδακτικού σεναρίου. Συγκεκριμένα, αρκετά ενισχυτική προς αυτή την κατεύθυνση αποδεικνύεται η χρήση λογισμικών που παρουσιάζουν με αναλυτικό και παραδειγματικό τρόπο την καθημερινή ζωή και τις συνήθειες των ανθρώπων στην αρχαία Ελλάδα και στο Βυζάντιο (Πίνακας 2). Πρόκειται για τα λογισμικά: «Από το Παρόν στο Παρελθόν: Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας», «Αρχαία Ελληνικά: Α. Αρχαία Ελλάδα – Τόπος και Άνθρωποι, Β. Ηροδότου Ιστορίες», «Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Δημόσιος Βίος» και «Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Ιδιωτικός Βίος». Αυτά τα λογισμικά προσφέρονται για τη δημιουργία δραστηριοτήτων στα πλαίσια διδακτικών σεναρίων, με τις οποίες ο μαθητής θα προσεγγίζει πιο «ενεργά» αυτές τις χρονικές περιόδους, γεγονός το οποίο αποτελεί βασική προϋπόθεση για την κατανόηση των υπό μελέτη ζητημάτων.

Συγχρόνως, το λογισμικό «ΕΡΜΗΣ» επιτυγχάνει την ευαισθητοποίηση των μαθητών στα ζητήματα αλόγιστης χρήσης των ανθρωπίνων και οικονομικών πόρων. Συνεπώς, καθίσταται χρήσιμο εργαλείο για την εφαρμογή διδακτικών σεναρίων στα κεφάλαια **Οργάνωση της Οικογενειακής Ζωής** και **Οικονομικά της Οικογένειας**. Επιπροσθέτως, το «Excel» παρέχει ποικίλες δυνατότητες όπως: ο υπολογισμός του οικογενειακού εισοδήματος, τα μηνιαία έσοδα – έξοδα της οικογένειας, ο υπολογισμός τόκων (δανείων, καταθέσεων), η μέτρηση της απόδοσης των μετοχών, καθώς και η διαγραμματική απεικόνιση τους, οπότε μπορεί να συνεισφέρει πέρα από τα **Οικονομικά της Οικογένειας** στη Α' και Β' τάξη και στο κεφάλαιο της **Συμπεριφοράς του καταναλωτή**. Οι παραπάνω δυνατότητες προσφέρουν την ευκαιρία στον / στην εκπαιδευτικό να σχεδιάσει ένα διδακτικό σενάριο με ποικιλία δραστηριοτήτων, οι οποίες θα έλκουν το ενδιαφέρον των μαθητών, ενώ ταυτόχρονα θα βοηθούν στην ταχύτερη και ευκολότερη επίτευξη των διδακτικών στόχων που έχουν τεθεί.

Στα κεφάλαια **Οικολογία και κατοικία** και **Σύγχρονη οικιακή τεχνολογία** δύνανται να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία διδακτικών σεναρίων το λογισμικό «Βιολογία Α' - Γ' Γυμνασίου» που παρουσιάζει τα αβιοτικά και βιοτικά στοιχεία των οικοσυστημάτων, η «Χημεία Β' – Γ' Γυμνασίου» που αναλύει τα διάφορα είδη ρύπανσης και τα μεγάλα περιβαλλοντικά ζητήματα (φαινόμενο θερμοκηπίου, όξινη βροχή, διαχείριση απορριμμάτων), καθώς και το λογισμικό «Περιβάλλον» που ασχολείται με τη σχέση των οργανισμών με το περιβάλλον (Πίνακας 2). Ο / Η εκπαιδευτικός αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρουν αυτά τα λογισμικά έχει την ευκαιρία να δημιουργήσει ποικίλα

σενάρια, καθώς και πλήθος δραστηριοτήτων σε φύλλα εργασίας επιτυγχάνοντας μια πιο ενεργή επαφή των μαθητών με συγκεκριμένες περιβαλλοντικές έννοιες και περιβαλλοντικά προβλήματα. Αυτή η επαφή αποτελεί ζητούμενο κυρίως για τα παιδιά που ζουν σε πόλεις και δεν έρχονται συχνά σε άμεση επαφή με το φυσικό περιβάλλον.

Κεφάλαιο	Προτεινόμενο λογισμικό
Οικιακή Οικονομία και ελληνικός πολιτισμός	Από το Παρόν στο Παρελθόν: Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας, Αρχαία Ελληνικά: Α. Αρχαία Ελλάδα – Τόπος και Άνθρωποι, Β. Ηροδότου Ιστορίες, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Δημόσιος Βίος, Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος στην Αρχαία Ελλάδα: Ιδιωτικός Βίος
Οργάνωση της οικογενειακής ζωής	ΕΡΜΗΣ
Οικονομικά της οικογένειας	ΕΡΜΗΣ, Excel
Συμπεριφορά του καταναλωτή	Excel
Διατροφή και διαίτολογία	ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ, ΚΟΤΙΝΟΣ, Βιολογία Α' - Γ' Γυμνασίου, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου, Διατροφή και υγεία, Excel
Οικολογία και κατοικία	Περιβάλλον, Βιολογία Α' - Γ' Γυμνασίου, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου
Σύγχρονη οικιακή τεχνολογία	Περιβάλλον, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου
Αγωγή Υγείας	ΔΙΑΦΥΛ-Α, Χημεία Β' - Γ' Γυμνασίου
Πρώτες βοήθειες	Πρώτες Βοήθειες (Interactive First Aid)
Προετοιμασία για το μέλλον	ΔΙΑΦΥΛ –Α

Πίνακας 2. Προτεινόμενα λογισμικά στη Β' Γυμνασίου

Η δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο κεφάλαιο της **Αγωγής Υγείας** ενισχύεται σημαντικά από τα λογισμικά «ΔΙΑΦΥΛ –Α» και «Χημεία Β' – Γ' Γυμνασίου». Αυτά καλύπτουν σχεδόν το σύνολο της ύλης του. Το πρώτο παρέχει ενημέρωση για την αντισύλληψη, την αναπαραγωγή και την προφύλαξη από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, ενώ το δεύτερο προσφέρει εκτενή πληροφόρηση για τους παράγοντες που αλλοιώνουν το φυσικό περιβάλλον. Με δεδομένο ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μείωση του μέσου όρου στην ηλικία έναρξης των ολοκληρωμένων σεξουαλικών σχέσεων, αλλά και σημαντικές αλλοιώσεις στο φυσικό περιβάλλον είναι απαραίτητο οι μαθητές μέσω των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται στα διδακτικά σενάρια να έρχονται σε επαφή με αυτά τα ζητήματα με όσο το δυνατόν πιο προσιτό και επιτυχημένο τρόπο.

Οι ανάγκες της σχεδίασης διδακτικού σεναρίου στο κεφάλαιο **Πρώτες Βοήθειες** καλύπτονται πλήρως από το λογισμικό «Πρώτες Βοήθειες (Interactive First Aid)», στο οποίο παρουσιάζονται αναλυτικά τα διάφορα είδη πρώτων βοηθειών. Αντίστοιχα το λογισμικό «ΔΙΑΦΥΛ –Α», σε συνδυασμό με επιλεγμένα βίντεο και ιστοσελίδες του διαδικτύου, μπορεί να καλύψει τις ανάγκες ενός σεναρίου στο κεφάλαιο **Προετοιμασία για το μέλλον**, στο οποίο αναπτύσσονται έννοιες όπως: ο ρόλος της οικογένειας, ο γάμος και η οικογένεια, ο οικογενειακός προγραμματισμός, οι σχέσεις των μελών της οικογένειας και το οικογενειακό δίκαιο.

Σε δραστηριότητες των διδακτικών σεναρίων ζητείται συχνά από τους μαθητές να δημιουργήσουν εννοιολογικούς χάρτες. Λογισμικά κατάλληλα για τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών είναι το «C- Map Tools» και το «Kidspiration» που ταυτόχρονα είναι ελεύθερης και δωρεάν πρόσβασης. Τα

παραπάνω λογισμικά είναι, επίσης, εύκολο να χρησιμοποιηθούν σε περιπτώσεις όπου ο εκπαιδευτικός επιδιώκει να εμπλέξει τους μαθητές σε μια διαδικασία καταιγισμού ιδεών. Ο καταιγισμός ιδεών αποτελεί χρήσιμο εργαλείο κυρίως σε ενότητες που οι μαθητές έχουν μηδενική ή ελάχιστη πρότερη γνώση γύρω από τα υπό μελέτη ζητήματα.

Παράλληλα, υφίστανται λογισμικά που είναι αξιοποιήσιμα στη διαδικασία της αξιολόγησης, τόσο της επίτευξης των στόχων του σεναρίου, όσο και της εν γένει αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών / μαθητριών από τον / την εκπαιδευτικό. Αυτά τα λογισμικά δεν είναι εγκεκριμένα από το πρώην Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, αλλά είναι αξιόλογα, με ελεύθερη και δωρεάν πρόσβαση. Ειδικότερα, για την αξιολόγηση στο πλαίσιο ενός σεναρίου στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας αξιοποιήσιμα είναι μεταξύ άλλων τα λογισμικά: «Hot Potatoes» και «Mouse Mischiefs», τα οποία προσφέρουν τη δυνατότητα αντικειμενικής και γρήγορης αξιολόγησης, προσδίδοντας της ταυτόχρονα παιγνιώδη χαρακτήρα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αυξάνεται κατακόρυφα το ενδιαφέρον και η συγκέντρωση των μαθητών, καθώς και να μειώνεται η ψυχολογική πίεση που αισθάνονται αρκετοί από αυτούς κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης.

Συνοψίζοντας συμπεραίνεται ότι υφίσταται πληθώρα λογισμικών, τα οποία δύνανται να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί για τη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας στηριζόμενοι στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και στη θεωρία μάθησης του κοινωνικοπολιτισμικού κονστρουκτιβισμού, μολονότι αυτά προορίζονταν για τη διδασκαλία άλλων μαθημάτων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την ανάλυση που προηγήθηκε προέκυψαν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα. Αρχικά, δύναται να υποστηριχθεί ότι στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας είναι εφικτό να αξιοποιηθούν αρκετά διαδικτυακά εργαλεία και λογισμικά, τα οποία μπορούν να καλύψουν σημαντικό τμήμα της ύλης σε όλες τις ενότητες των διδακτικών εγχειριδίων της Α' και Β' τάξης του γυμνασίου.

Με γνώμονα τη διαθεματικότητα στην προσέγγιση της γνώσης και τη θεωρία μάθησης του κοινωνικοπολιτισμικού κονστρουκτιβισμού λογισμικά, τα οποία προέρχονται από άλλα γνωστικά αντικείμενα και δε σχετίζονται άμεσα με το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε αυτό διευκολύνοντας τους εκπαιδευτικούς στη σχεδίαση και υλοποίηση διδακτικών σεναρίων, ενώ ταυτόχρονα, βοηθούν τους μαθητές να αποκτήσουν νέες γνώσεις, καθώς και να ενισχύσουν τις ήδη υπάρχουσες.

Επιπλέον, συμπεραίνεται ότι η ποικιλότροπη χρήση των Τ.Π.Ε, μέσω των διδακτικών σεναρίων, στη διδακτική διαδικασία του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας δύναται να αναβαθμίσει και να βελτιώσει σημαντικά την ποιότητά της. Παράλληλα, αναμένεται να προκύψουν ποικίλα οφέλη τόσο για τους μαθητές, οι οποίοι γίνονται αποδέκτες ποιοτικότερης διδασκαλίας, ενώ ταυτόχρονα αυτενεργούν, όσο και για τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι υιοθετώντας, στην εκπαιδευτική πράξη, διδακτικές καινοτομίες και προσεγγίσεις, αλληλεπιδρούν αποτελεσματικότερα με τους μαθητές τους. Τεκμαίρεται, επομένως, η αδήριτη αναγκαιότητα χρήσης των Τ.Π.Ε στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας.

Σε κάθε περίπτωση είναι αναγκαίο οι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων να επιμορφώνονται στις Τ.Π.Ε και να ενημερώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα

γύρω από τις εξελίξεις σε αυτές, καθώς οι Τ.Π.Ε μπορούν να βελτιώσουν τη διδασκαλία, να συνεισφέρουν στην ευκολότερη επίτευξη των γνωστικών και μαθησιακών στόχων του μαθήματος, καθώς και στη μεγιστοποίηση της απόδοσης των μαθητών.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αμπελιώτης, Κ., Αποστολόπουλος, Κ., Γεωργιτισογιάννη, Ε., Γιαννακούλια, Μ., Κροκίδη, Ε., Προβατάρη, Σ. & Σαϊτή, Α. (2014). *Οικιακή Οικονομία Β Γυμνασίου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*, Αθήνα: ΙΤΥΕ Διόφαντος.

Αποστολόπουλος, Κ., Γεωργιτισογιάννη, Ε., Κανέλλου, Α., Σαϊτή, Α., Σδράλη, Δ. & Τριάδη, Δ. (2014), *Οικιακή Οικονομία Α Γυμνασίου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*, Αθήνα: ΙΤΥΕ Διόφαντος.

Βοσνιάδου, Σ. (2006). *Σχεδιαζόμενα περιβάλλοντα μάθησης υποστηριζόμενα από τις νέες τεχνολογίες*, Αθήνα: Gutenberg.

Ζαγούρας, Χ., Δαγδιλέλης, Β., Κόμης, Β., Κουτσογιάννης, Δ., Κυνηγός, Χ. & Ψύλλος, Δ. (2010). *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης. τ. 5 Κλάδος ΠΕ04 Β' Έκδοση*, Πάτρα: ΕΑΙΤΥ. Καδιγιαννόπουλος, Γ., Πανταζέλου, Ε. & Φαρσάρης, Γ. (2014). Διαθεματικό σενάριο στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας της Β' Γυμνασίου. Στο Γούσιας, Φ (επιμ.) *Ηλεκτρονικά Πρακτικά Συνεδρίου Επιστημονικής Ένωσης Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας για τη Διάδοση των Τ.Π.Ε στην Εκπαίδευση με θέμα: «Η εκπαίδευση στην εποχή των Τ.Π.Ε..* Αθήνα. σσ. 428-435.

Κουτρούμπα, Κ. (2004). *Διδακτική εφαρμογή στην Οικιακή Οικονομία*, Αθήνα: Σταμούλης.

Κουτρούμπα, Κ. & Αποστολόπουλος, Κ. (2003). *Η Οικιακή Οικονομία στην Αρχαία Ελλάδα και οι απαρχές της σύγχρονης Ανθρωποοικολογίας*, Αθήνα: Σταμούλης.

Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση*, Αθήνα: Γρηγόρης.

Ματσαγγούρας, Η. (2007). *Στρατηγικές διδασκαλίας*, Αθήνα: Gutenberg.

Μικρόπουλος, Τ. (2006). *Ο υπολογιστής ως γνωστικό εργαλείο*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Φ. Ε. Κ 33. Τροποποίηση του Αναλυτικού Προγράμματος του Μαθήματος "Οικιακή Οικονομία" Γυμνασίου, τ. Β, 23-1-1998.

Φύκαρης, Ι. (2010). *Σύγχρονες διαστάσεις του διδακτικού έργου και ρόλου του εκπαιδευτικού*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Φύκαρης, Ι. (2013). Η αξιοποίηση του βίντεο και της κινούμενης εικόνας στη διδασκαλία. *Τα εκπαιδευτικά*, 103-104, σσ. 233-248.

Kynigos, C. (2008). Theories, context and values to understand learning with digital media: book review of 'humans-with-media and the reorganization of mathematical thinking. In M. Borba & M. Villareal (eds.) *ZDM Mathematics Education*, pp 909 – 911. Berlin /Heidelberg: Springer.

Moore, C. J. & Huber, R. A. (2001). Support for EE from the National Science Education Standards and the Internet. *The Journal of Environmental Education*, Vol. 32, No. 3, pp. 21-25.

«Διδακτικά Σενάρια με χρήση εργαλείων ΤΠΕ στην ενότητα της Διατροφής της Οικιακής Οικονομίας»

Βασταρδή Μαρία¹, Παπαναστασάτου Ευσταθία²

¹Καθηγήτρια Οικιακής Οικονομίας, 6^ο Γυμνάσιο Γαλατσίου

vastardimaria@gmail.com

²Καθηγήτρια Οικιακής Οικονομίας, 1^ο Γυμνάσιο Ηλιούπολης

papanastasatou@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να παρουσιαστούν παραδείγματα διδακτικών σεναρίων που αξιοποιούν τις ΤΠΕ και τα εργαλεία web 2.0 στην ενότητα της Διατροφής του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας του Γυμνασίου. Η συνεργασία μαθητών και εκπαιδευτικών για την εκπόνηση εργασιών με τη χρήση του Διαδικτύου εξελίσσονται ραγδαία τα τελευταία χρόνια και το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας ενσωματώνεται δημιουργικά καλύπτοντας σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες. Παραδοσιακές και σύγχρονες θεωρίες μάθησης στηρίζουν την δημιουργία των παρόντων διδακτικών σεναρίων όπως η θεωρία του συμπεριφορισμού, του εποικοδομισμού και της συμμετοχής σε κοινωνικές ομάδες. Για την εφαρμογή των παιδαγωγικών θεωριών αξιοποιήθηκαν λογισμικά παρουσιάσεων, υπολογιστικά φύλλα, ηλεκτρονικές ερωτήσεις αξιολόγησης κλειστού τύπου (hotpotatoes) ηλεκτρονικοί πίνακες δημοσιεύσεων (padlet), τρισδιάστατες παρουσιάσεις (prezi & zooburst), τηλεδιασκέψεις (skype) και το πρόγραμμα αδερφοποίησης ευρωπαϊκών σχολείων etwinning.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Διδακτικά σενάρια, Διατροφή, Εργαλεία web 2.0,

Ομαδοσυνεργατικά, Οικιακή Οικονομία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα διδακτικά σενάρια τα οποία επιλέχθηκαν να παρουσιαστούν σχεδιάστηκαν με γνώμονα το ρόλο της Οικιακής Οικονομίας ως αναπτυξιακού παράγοντα των δεξιοτήτων ζωής. Η διδασκαλία της Οικιακής Οικονομίας είναι προσανατολισμένη στην απόκτηση δεξιοτήτων ζωής, μέσω της εποικοδομητικής επεξεργασίας πληροφοριών και εμπειριών. Η Οικιακή Οικονομία, είναι η επιστήμη η οποία αξιοποιεί, αναπτύσσει και οργανώνει τις ανθρώπινες ικανότητες και τα υλικά αγαθά για την παρούσα και τη μελλοντική ευημερία του ατόμου, της οικογένειας, της κοινότητας και των κοινωνικών ιδρυμάτων (Αποστολόπουλος, 2009). Συνεπώς, αφού η Οικιακή Οικονομία έχει ως στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής, έχει ως επιδίωξη και την ανάπτυξη σύγχρονων δεξιοτήτων ζωής ενισχύοντας την συνεργατική μάθηση και την χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Κατά τον σχεδιασμό των συγκεκριμένων διδακτικών σεναρίων ακολουθήθηκε η στοχοθεσία κατά Bloom, μέσω της οποίας ο μαθητής παροτρύνεται να θυμάται, να κατανοεί, αν εφαρμόζει, να αναλύει, να αξιολογεί και να δημιουργεί. Εφαρμόστηκαν βασικές αρχές της κονστрукτιβιστικής

θεωρίας σύμφωνα με τον Burbules, δηλαδή η ενθάρρυνση συνεργατικών δραστηριοτήτων που προωθούν την ενεργητική και ανακαλυπτική μάθηση, ο σεβασμός στη διαφορετική προσέγγιση, η έμφαση στις «αυθεντικές» προβληματικές καταστάσεις (Burbules, 2000). Τέτοιου είδους προσεγγίσεις και πρακτικές θεωρούνται το πλέον κατάλληλο θεωρητικό πλαίσιο για να στηριχθεί η συνεργατική μέθοδος. Σύμφωνα με έρευνες σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και σε διαφορετικά θεματικά-διδασκτικά πεδία έχει διαπιστωθεί η θετική συνεισφορά της συνεργατικής μάθησης (Slavin, 1991). Τα σενάρια στοχεύουν στην κατάκτηση της γνώσης από τους μαθητευόμενους σε ένα περιβάλλον που ευνοεί τη συλλογική επικοινωνία και την κοινωνική αλληλεπίδραση, όπως υποστηρίζει ο Vygotsky, όπου ο καθηγητής έχει ρόλο υποστηρικτικό και καθοδηγητικό. Ειδικότερα, τα διδακτικά σενάρια που αναπτύχθηκαν βασίστηκαν στις εξής θεωρίες μάθησης:

- Διαδικασία πρόσκτησης της γνώσης – συμπεριφορισμός (J.B. Watson, E. L. Thorndike, B. F. Skinner, I. Pavlov) καθώς με την χρήση του λογισμικού «Hotpotatoes» οι μαθητές αξιολογούν τις γνώσεις με ερωτήσεις ανατροφοδότησης.
- Διαδικασία δημιουργίας της γνώσης (J. Piaget, J. Bruner) - εποικοδομισμός, επιστημονική σκέψη, επαλήθευση ή διάψευση, εμπύχωση, πολλαπλές αναπαραστάσεις, κοινωνιογνωστική σύγκρουση μέσω της παρατήρησης εικόνων, έργων τέχνης με θέμα την διατροφή και διεξαγωγής συμπερασμάτων μετά από συζήτηση στις ομάδες.
- Αποτέλεσμα της συμμετοχής σε κοινωνικές ομάδες (L. Vygotsky, Doise & Mugny, E. Wenger) με συγκεκριμένα πολιτισμικά πλαίσια μέσω της συνεργασίας των μαθητών με τη βοήθεια του Web 2.0 με πολλαπλούς τρόπους.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται δύο διδακτικά σενάρια του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας με θέματα, τα διατροφικά προβλήματα της εφηβικής ηλικίας και τις διατροφικές συνήθειες των προγόνων μας και τα οφέλη της Μεσογειακής Διατροφής. Τα σενάρια ακολουθούν τους βασικούς κανόνες δομής που απαιτούνται ώστε να επιτελούν τους διδακτικούς, παιδαγωγικούς και κοινωνικούς τους στόχους. Έχουν ταυτότητα, χαρακτηρίζονται από σαφήνεια και ευδιάκριτη δομή, προσδιορίζουν με σαφήνεια τους επιδιωκόμενους στόχους, συνοδεύονται από αναλυτικά και εύστοχα διατυπωμένα φύλλα εργασίας και προσδιορίζουν τα μέσα και τη διαδικασία αξιολόγησης των μαθητών και της εκπαιδευτικής διαδικασίας που ακολουθείται.

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: «Τα διατροφικά προβλήματα της εφηβικής ηλικίας»

Το πρώτο σχέδιο μαθήματος έχει κύριο στόχο την πρόληψη των διατροφικών διαταραχών στην ηλικία της εφηβείας, την πρόληψη ενός προβλήματος που είναι αρκετά σύνηθες στην ηλικία της εφηβείας. Για την ανάπτυξη του σεναρίου αξιοποιήθηκε το λογισμικό παρουσιάσεων Prezi. Το σχέδιο μαθήματος απευθύνεται στους μαθητές της Β' Γυμνασίου και έχει διάρκεια μιας διδακτικής ώρας. Σκοπός του διδακτικού σεναρίου ως προς το διδακτικό αντικείμενο είναι να ευαισθητοποιηθούν οι έφηβοι και να αναγνωρίσουν ότι οι διατροφικές διαταραχές μπορεί να αποτελούν πρόβλημα υγείας των εφήβων και όχι αποκλειστικά ένα θέμα αισθητικής. Σκοπός ως προς τη χρήση Τ.Π.Ε. είναι οι μαθητές να εξοικειωθούν με ηλεκτρονικές πλατφόρμες, οι οποίες παρακινούν το ενδιαφέρον του μαθητή για αυτενέργεια, ώστε να

επιτευχθεί η γνώση μέσω του αναστοχασμού, επαναφέροντας στην μνήμη του παλαιότερες γνώσεις σχετικές με τη δομή ενός υγιούς διαιτολογίου. Τα εργαλεία Τ.Π.Ε. που χρησιμοποιήθηκαν είχαν ως στόχο την οικοδόμηση της γνώσης και όχι απλά την αναπαραγωγή της. Στο σενάριο υπάρχει σύνδεση ως προς το περιεχόμενο με το μάθημα της Α'τάξης γυμνασίου, όπου οι μαθητές ξανασυζητούν τις ομάδες τροφίμων και τα οφέλη τους. Το σχέδιο προϋποθέτει επιπλέον και δεξιότητες όπως η χρήση λογισμικών και η σύνδεση με το διαδίκτυο, αλλά και δεξιότητες που αναπτύσσονται μέσα στην τάξη, όπως πρόβλεψη, διατύπωση απόψεων, παρατήρηση, επιβεβαίωση και συμπέρασμα. Επιπλέον προϋπόθεση για την ενεργό συμμετοχή όλων των μαθητών στη διαδικασία είναι η εμπλοκή τους στο παρελθόν σε ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες.

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: «Οι διατροφικές συνήθειες των προγόνων μας και τα οφέλη της Μεσογειακής Διατροφής»

Το επόμενο διδακτικό σενάριο απευθύνεται σε μαθητές Β' Γυμνασίου και έχει διάρκεια τεσσάρων διδακτικών ωρών. Στο διδακτικό σενάριο για τις διατροφικές συνήθειες σκοπός ως προς το αντικείμενο διδασκαλίας είναι οι μαθητές να αναγνωρίσουν τη σχέση ανάμεσα στις διατροφικές συνήθειες του παρελθόντος και του Μεσογειακού μοντέλου διατροφής. Στοχεύει επιπλέον στην ενίσχυση της αρχής της εποπτικότητας ώστε να διευκολυνθούν οι μαθητές στην κατανόηση του μαθήματος και στη διεξαγωγή συμπερασμάτων μετά από παρατήρηση έργων τέχνης. Το περιεχόμενο του σεναρίου συνδέεται με την ύλη της Α'τάξης γυμνασίου, όπου οι μαθητές έχουν διδαχθεί το μοντέλο της Μεσογειακής διατροφής και έτσι δίνεται η ευκαιρία επανάληψης και σύνδεσής του με τον ελληνικό πολιτισμό. Το σενάριο προϋποθέτει επιπλέον δεξιότητες από τους μαθητές τις οποίες διαθέτουν από την Α'τάξη, όπως την εξοικείωση με τη χρήση εκπαιδευτικών λογισμικών και την αξιοποίηση του διαδικτύου και τη διαδικασία πρόβλεψη, διατύπωση απόψεων, παρατήρηση, επιβεβαίωση και συμπέρασμα. Προϋπόθεση είναι επίσης η εξοικείωση με την ομαδοσυνεργατική μάθηση.

Κατά την πρώτη διδακτική ώρα ο μαθητής επιδιώκεται να ανακαλύψει τις διατροφικές συνήθειες στα Αρχαία και Βυζαντινά χρόνια, να συνδυάσει τη διατροφή με την τοπική ιστορία και να διευρύνει την κοινωνικοποίησή του συνεργαζόμενος. Κατά τη δεύτερη διδακτική ώρα ο μαθητής επιδιώκεται να βελτιώσει τις γνώσεις του σχετικά με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, διερευνώντας ψηφιακές εκπαιδευτικές πηγές, να μάθει επιπλέον να κάνει αναζήτηση με βάση μια συγκεκριμένη μεθοδολογία σε αξιόπιστους δικτυακούς τόπους. Ο μαθητής ενισχύεται ώστε να μάθει να συγκρίνει και να ταξινομεί τις πληροφορίες. Κατά την τρίτη διδακτική ώρα ο μαθητής επιδιώκεται να γνωρίσει την ελληνική παραδοσιακή διατροφή, να μελετήσει την πυραμίδα της Μεσογειακής διατροφής και να ευαισθητοποιηθεί σε θέματα γύρω από την προάσπιση της υγείας του. Στην τέταρτη διδακτική ώρα ο μαθητής επιδιώκεται να αντιληφθεί τη σημασία του πρωινού γεύματος, να σχεδιάσει ημερήσια γεύματα με βάση τη Μεσογειακή διατροφή και να εξοικειωθεί με τις δυνατότητες των εργαλείων web 2.0.

Σχετικά με τις μεθόδους και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται, κατά τη διάρκεια μιας διδακτικής ώρας ακολουθείται η εξής δομή: αφόρμηση - επεξεργασία - ανάλυση - ανάπτυξη του θέματος, συζήτηση με βάση τους επιμέρους διδακτικούς στόχους - αποτίμηση - συμπεράσματα. Ειδικότερα οι τεχνικές που αξιοποιούνται είναι ο καταιγισμός ιδεών για την διατύπωση

υποθέσεων, η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, η αποκαλυπτική και διερευνητική μέθοδος με την επαφή των μαθητών με τη νέα γνώση και η μετωπική διδασκαλία στην παρουσίαση της νέας γνώσης με τη χρήση του λογισμικού powertoointκαι ο παρωθητικός κατευθυνόμενος διάλογος για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων.

Οι μαθητές διατυπώνουν τις απόψεις και τις ιδέες τους και λειτουργούν ομαδικά με αποτέλεσμα να ενισχύεται το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή και συνεργασία. Ανασύρουν ήδη κατακτημένες γνώσεις και τις συσχετίζουν με τις νεότερες. Ο βαθμός δυσκολίας του μαθήματος είναι μέτριος καθώς για το μέσο όρο των μαθητών οι γνώσεις υπάρχουν από παλαιότερα μαθήματα και γνωστικά το αντικείμενο κατακτάται με την ενεργό συμμετοχή των μαθητών.

Οι μαθητές μετά το πέρας του μαθήματος μπορούν να ελέγξουν τις γνώσεις τους με τη βοήθεια ερωτήσεων ανοικτού τύπου και κλειστού τύπου από το λογισμικό HotPotatoes. Η χρήση της πλατφόρμας Padlet δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να μοιραστούν τις εργασίες τους καθώς και να συνεργαστούν και με άλλα σχολεία πάνω στο θέμα των διατροφικών συνηθειών και να σχεδιάσουν από κοινού ένα ερωτηματολόγιο διατροφικών συνηθειών. Επιπλέον, αξιοποιώντας ένα πρόγραμμα Excel και το GoogleDriveοι μαθητές μπορούν να τις επεξεργαστούν στατιστικά πληροφορίες που έχουν συγκεντρώσει ταυτοποιώντας τους παράγοντες που έμαθαν ότι συνδέονται περισσότερο με τις διατροφικές τους επιλογές. Η επικοινωνία μεταξύ σχολείων δεν περιορίζεται στα όρια ενός σχολικού συγκροτήματος, αλλά μέσα από τις δυνατότητες των προγραμμάτων E-twinningεπιτυγχάνεται η συνεργασία ανάμεσα σε σχολεία ευρωπαϊκών χωρών(όπως εμφανίζεται στο σχήμα 1), αναζητώντας κάτι παραδοσιακό αλλά και ταυτόχρονα πρωτότυπο και καινοτόμο κοινό εκπαιδευτικό προϊόν.Τέλος, για την επιτυχή συνεργασία ανάμεσα στις ευρωπαϊκές σχολικές μονάδες αξιοποιείταικαι το λογισμικό τηλεδιασκέψεων Skypeπου δίνει τη δυνατότητα άμεσης ανταλλαγής πληροφοριών σε συνδυασμό με φύλλα εργασίας που ενισχύουν την επικοινωνία των μαθητών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέσω της διδασκαλίας της Οικιακής Οικονομίας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ ενισχύεται ο εκσυγχρονισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας πάνω σε θέματα που άπτονται την καθημερινή ζωή των μαθητών ενώ ταυτόχρονα καλλιεργείται ο ψηφιακός εγγραμματισμός. Η χρήση των ΤΠΕ στην διδακτική της ενότητας της Διατροφής του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας μεγιστοποιεί την κατάκτηση διδακτικών στόχων μέσω της οπτικοποίησηςκαι της κατασκευής του διδακτικού αντικειμένου από τους μαθητές. Τέλος, η χρήση των ΤΠΕ στην διδακτική της Οικιακής Οικονομίας βελτιώνει την κοινωνικοποίηση των μαθητών καθώςπαρέχονται ευκαιρίες συνεργασίας και με μαθητές άλλων σχολείων ενώ ταυτόχρονα συμβάλει στην εξοικονόμηση διδακτικού χρόνου καθώς προγραμματισμένες διαδικασίες φέρνουν τους μαθητές άμεσα σε επαφή με το γνωστικό αντικείμενο και ενισχύουν την ενεργό συμμετοχή τους.

Σχήμα 1: Χρήση του «padlet» κατά την αξιοποίηση προγράμματος Etwinning

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ιδιαίτερα ευχαριστούμε τη Σχολική Σύμβολο Δήμητρα Μακρή για την συνεχή ενθάρρυνση, την καθοδήγηση και την επιμόρφωση που μας παρέχει ώστε να χρησιμοποιούμε αποτελεσματικά τις ΤΠΕ στη διδασκαλία της Οικιακής Οικονομίας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αποστολόπουλος, Κ. (2009). *Οικιακή Οικονομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνοεκδοτική.

ΙΤΥΕ Διόφαντος – Διεύθυνση Επιμόρφωσης και Πιστοποίησης (2011). *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη*. Τεύχος 1. Γενικόμέρος. Β' έκδοση Αναθεωρημένη και Εμπλουτισμένη. Πάτρα. σσ 34 - 42

Παπαδοπούλου, Ε., Ζουμπουλιά, Ε., (2007). Φυσική κατάσταση και λιπιδαιμικό προφίλ σε παιδιάγυμνασίου: δεδομένα από την έρευνα HELENA *hysical fitness and lipidemic profile in high school children: data from the HELENA study*, Πτυχιακή μελέτη, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

Ματσαγγούρας, Η. (2011). *Μεθοδολογία των Βιωματικών Δράσεων στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ενημερωτική Συνάντηση Στελεχών Εκπαίδευσης.

Κασσωτάκης, Μ., Φλουρής Γ. (2002). *Μάθηση και Διδασκαλία: Σύγχρονες απόψεις για τις διαδικασίες μάθησης και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας*. Αθήνα. σσ. 122-178

Burbules, N. (2000). Constructivism: Moving beyond the impasse. In D.C. Phillips (Ed.), *Constructivism in education: National society for the study of education (NSSE) yearbook*, pp.308-330. Chicago: University of Chicago Press.

Slavin, R (1991). Synthesis of research on cooperative learning. *Educational Leadership*, 48, pp 71-82

Webb, N. M. (1989). Peer interaction and learning in small groups. *International Journal of Educational Research*, 13, pp. 21-39.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Σύνδεσμοι που αξιοποιήθηκαν κατά την εκτέλεση των διδακτικών σεναρίων:

<https://live.etwinning.net/projects/project/63379>
<https://live.etwinning.net/projects/project/115545>
https://prezi.com/_4cfetxlmxb9/presentation/
http://www.zooburst.com/zbook-viewer-embed.php?book_id=zb01_531c9a3ae6b3d&bw=600&bh=438&fw=600&fh=538
<http://padlet.com/papanastasatou/FoodArt>
<http://padlet.com/papanastasatou/CelineNicolas>
<http://padlet.com/papanastasatou/breakfast>
<https://googledrive.com/host/0B-Ne2ZYymf6FQWU2U1B2Mzd1cnM>
<https://9cec9e8349659af6938f4637e1e73d5b0199455a.googleusercontent.com/host/0B7avpdG6lAWSQ2RmbGdMaUp1MWs>
<http://ecohomeproject.blogspot.gr/>
<http://vastsch.blogspot.com/>
<http://akoutelida.wikispaces.com/5.+%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AE>

«Αναπτύσσοντας παιδαγωγικές δεξιότητες μέσα από το ψηφιακό διδακτικό σενάριο "Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το πρίσμα της Τέχνης"»

Δανιηλίδου Χρυσούλα

Εκπαιδευτικός ΠΕ 15, Αρσάκειο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης Φ.Ε.,
xri.dani@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το ψηφιακό διδακτικό σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το πρίσμα της Τέχνης» της ηλεκτρονικής εκπαιδευτικής πλατφόρμας ΑΙΣΩΠΟΣ αποτελεί ένα διαθεματικό διδακτικό σενάριο για την Οικιακή Οικονομία και τα μαθήματα Καλλιτεχνικής Παιδείας (Μουσική, Εικαστικά, Λογοτεχνία). Στο συγκεκριμένο σενάριο χρησιμοποιούνται τα ψηφιακά εργαλεία της πλατφόρμας επιτελώντας δύο βασικούς σκοπούς: α) την προσέγγιση της νέας γνώσης την αυτοαξιολόγηση των μαθητών και β) την κοινωνική και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών. Μέσα από τις δραστηριότητες του σεναρίου και παράλληλα με την επίτευξη της στοχοθεσίας καλλιεργούνται στους μαθητές ποικιλία παιδαγωγικών δεξιοτήτων που αφορούν, στην επικοινωνία, στον τρόπο προσέγγισης της νέας γνώσης (μάθηση), στην κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Οικιακή Οικονομία, Ψηφιακό Σενάριο, «ΑΙΣΩΠΟΣ», Οικολογική Κρίση, Παιδαγωγικές Δεξιότητες

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το αντικείμενο και ο τρόπος διδασκαλίας του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση βασίζεται στη φιλοσοφία της διαθεματικότητας και της χρήσης καινοτόμων διδακτικών πρακτικών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (2015), η Οικιακή Οικονομία προσφέρει τη γνώση και την δυνατότητα απόκτησης βιωματικών εμπειριών στους μαθητές ώστε να δομήσουν και να (ανά)δημιουργήσουν εκείνο το φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό, πολιτιστικό και αισθητικό περιβάλλον που θα αναβαθμίσει την ποιότητα της ζωής τους, των οικογενειών τους και της κοινωνίας. Οι εκπαιδευτικοί της Οικιακής Οικονομίας (Π.Ε. 15) για να πραγματοποιήσουν τον παραπάνω σκοπό χρησιμοποιούν ποικιλία διδακτικών μέσων και εκπαιδευτικών εργαλείων. Ένα από τα εργαλεία, λοιπόν, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να επιτευχθούν οι στόχοι του μαθήματος είναι και τα ψηφιακά διδακτικά σενάρια της πλατφόρμας ΑΙΣΩΠΟΣ.

Τα ψηφιακά διδακτικά σενάρια δίνουν την ευκαιρία τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και στους μαθητές να προσεγγίζουν την γνώση και τη μάθηση με τρόπο περισσότερο σκεπτικό και κριτικό. Ο εκπαιδευτικός έχει στη διάθεσή του εργαλεία που του παρέχουν διδακτικές δυνατότητες ώστε να οικειώνει την γνώση στους μαθητές του με πολλούς τρόπους καλλιεργώντας ταυτόχρονα και τους διαφορετικούς τύπους νοημοσύνης του κάθε μαθητή (Gardner, 1993). Ο μαθητής, απο την άλλη, αισθάνεται την διδακτική

διαδικασία πιο οικεία, προσλαμβάνει τη γνώση από διαφορετικές πλευρές και του παρέχεται η δυνατότητα να καλλιεργήσει σφαιρικά την κριτική του σκέψη.

Στην παρούσα δημοσίευση, αναπτύσσονται οι παιδαγωγικές δεξιότητες που καλλιεργούνται στο μαθητή με την εφαρμογή του διδακτικού σεναρίου «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το πρίσμα της Τέχνης». Πρόκειται για ένα διαθεματικό ψηφιακό διδακτικό σενάριο στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας και των Εικαστικών για τους μαθητές της Β' Γυμνασίου. Σημειώνεται ότι το συγκεκριμένο ψηφιακό διδακτικό σενάριο είναι προϊόν της ηλεκτρονικής πλατφόρμας ΑΙΣΩΠΟΣ, έχει κριθεί από την επιτροπή της πλατφόρμας και έχει χαρακτηριστεί ως βέλτιστο. Ειδικότερα, για την πλατφόρμα ΑΙΣΩΠΟΣ, πρόκειται για Πλατφόρμα Ανάπτυξης, Σχεδίασης, Υποβολής και Αξιολόγησης Ψηφιακών Διδακτικών Σεναρίων που αναπτύχθηκε με ίδια μέσα από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής στο πλαίσιο του Υποέργου 2: "Ψηφιακό Σύστημα – Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Υποβολής, Αξιολόγησης, Διαχείρισης και Αξιοποίησης Ψηφιακών Σεναρίων καθώς και καθοδήγησης και Υποστήριξης των Εκπαιδευτικών" της Πράξης: "Ανάπτυξη Μεθοδολογίας και Ψηφιακών Διδακτικών Σεναρίων για τα Γνωστικά Αντικείμενα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης". Η πράξη συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ) και το Ελληνικό Δημόσιο στο πλαίσιο του ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ 2007-2013 και υλοποιείται σε σύμπραξη από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και την Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Δράσεων του ΥΠ.Π.Ε.Θ (<http://aesop.iep.edu.gr/node/15508>).

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Το σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το πρίσμα της Τέχνης» είναι δομημένο σε τέσσερις φάσεις και μπορεί να υλοποιηθεί στη διάρκεια τριών διδακτικών ωρών. Κάθε φάση έχει συγκεκριμένες δραστηριότητες που εξυπηρετούν αντίστοιχους παιδαγωγικούς και διδακτικούς σκοπούς. Συγκεκριμένα, στην πρώτη φάση, το σενάριο στοχεύει στην ένταξη των μαθητών σε ομάδες και στην εισαγωγή τους στο θέμα της οικολογικής κρίσης. Ως εργαλεία επίτευξης αυτών των στόχων χρησιμοποιούνται οι ΤΠΕ και οι διάφορες μορφές τέχνης, όπως, ποίηση, μυθολογία, βίντεο, τραγούδι, πίνακες ζωγραφικής και φωτογραφίες. Με τη διαδικασία αυτή οι μαθητές αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες και καλλιεργούν το αισθητικό/καλλιτεχνικό τους αίσθημα (Μπίκος, 2011).

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης, οι μαθητές καλούνται να ενεργοποιήσουν την κριτική τους σκέψη, να εξερευνήσουν επιστημονικό υλικό σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή με τη χρήση του διαδικτύου και να συλλέξουν τις κατάλληλες πληροφορίες για το θέμα της οικολογικής κρίσης. Οι μαθητές, αρχικά, θα πρέπει να συμπληρώσουν ατομικά αλλά και ομαδικά τα φύλλα εργασίας που αντιστοιχούν στην ομάδα τους. Στο επόμενο βήμα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα/απαντήσεις της κάθε ομάδας από τα φύλλα εργασίας στην ολομέλεια. Στο τελευταίο βήμα αυτής της φάσης οι μαθητές, ατομικά πλέον καλούνται να αξιολογήσουν τον εαυτό τους με σκοπό να αναγνωρίσουν αν και κατά πόσο αφομοίωσαν την νέα γνώση, συμπληρώνοντας τις ηλεκτρονικές ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης του σεναρίου. Σε αυτή τη φάση, στοχεύουμε στην μάθηση της νέας γνώσης. Με τις παραπάνω δραστηριότητες καλύπτονται σε υψηλό βαθμό οι θεωρίες μάθησης που αφορούν στην ενεργό ενίσχυση, στην κοινωνική μάθηση, στις γνωστικές θεωρίες καθώς και στις σύγχρονες θεωρίες. Οι μαθητές αποκτούν εμπειρικά τη

νέα γνώση (έρευνα στο διαδίκτυο, σε σχολικά εγχειρίδια κλπ.) και καλλιεργούν δεξιότητες χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή και ψηφιακών διδακτικών εργαλείων καθώς και επικοινωνιακές δεξιότητες (ο κάθε μαθητής έχει έναν ρόλο στην ομάδα) (Χατζηδήμου, 2011).

Η επιδίωξη της καλλιέργειας των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών συνεχίζεται και στην επόμενη φάση. Επιδιώκεται, επίσης, και η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών καθώς και των συνεργατικών δεξιοτήτων τους με τη συμμετοχή των μαθητών σε αγώνες επιχειρηματολογίας. Ειδικότερα, οι δεξιότητες που καλλιεργούνται με τη συγκεκριμένη δράση αφορούν στην ανάλυση πρωτοβουλιών και στη χρήση του λόγου με καθαρότητα και σαφήνεια. Στην τελευταία φάση, γίνεται προσπάθεια οι μαθητές να καλλιεργήσουν και να αναδείξουν δεξιότητες δημιουργικότητας με τη δημιουργία έργων στοχεύοντας στην ενημέρωση/ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας. Οι συγκεκριμένες δεξιότητες αφορούν στην ευαισθησία του μαθητή απέναντι σε προβλήματα, στην ευχέρεια και την ευελιξία, στην πρωτοτυπία και την αναδιατύπωση και στην επεξεργασία και την δεισδυτικότητα (Καψάλης, 2009).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας θεωρείται από τα πλέον συμμετοχικά και καινοτόμα μαθήματα του τρέχοντος ωρολογίου προγράμματος σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας. Το παραπάνω έγκειται στο γεγονός ότι η στοχοθεσία του μαθήματος κινείται στο να αναπτυχθούν οι διανοητικές και ψυχοσωματικές δυνάμεις των μαθητών αρμονικά και ισόρροπα με σκοπό την εξέλιξή τους σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και για να έχουν τα παιδιά μια δημιουργική ζωή στο παρόν και στο μέλλον (ΔΕΠΠΣ, 2015). Επιπλέον, σύμφωνα με τους Swartz et al. (1998), τα προγράμματα σπουδών είναι σημαντικό να δομούνται με βάση αρχές που αναπτύσσουν τις δεξιότητες και τις διαδικασίες της σκέψης. Με γνώμονα τα παραπάνω, δομήθηκε και το ψηφιακό διδακτικό σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το Πρίσμα της Τέχνης» το οποίο βρίσκεται στο διαδικτυακό τόπο της εκπαιδευτικής πλατφόρμας ΑΙΣΩΠΟΣ (<http://aesop.iep.edu.gr/node/15508>).

Χρησιμοποιώντας τη συγκεκριμένη πλατφόρμα δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να σχεδιάσουν ψηφιακά διδακτικά σενάρια ώστε να κάνουν τη διδακτική πράξη πιο ευχάριστη στους μαθητές αφενός και αφετέρου να αναπτύξουν τις δεξιότητες και τις διαδικασίες σκέψης των μαθητών. Ειδικότερα, στο ψηφιακό σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το Πρίσμα της Τέχνης», σχετικά με τις δεξιότητες σκέψης δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην καλλιέργεια δεξιοτήτων ώστε να αξιολογούν ιδέες και απόψεις για να καταλήγουν στην καλύτερη-ορθότερη ιδέα (ανάπτυξη κριτικής σκέψης). Κάτι το οποίο επιτυγχάνεται στο σενάριο μέσα από τις δραστηριότητες της δεύτερης φάσης. Η ανάπτυξη δημιουργικής σκέψης επιτυγχάνεται με τις δραστηριότητες της πρώτης και κυρίως της τέταρτης φάσης, καθώς υπάρχει στόχευση στο να παράξουν οι μαθητές τις δικές τους ιδέες για το θέμα της οικολογικής κρίσης. Το σενάριο δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να διευρύνουν και τις διαδικασίες σκέψης τους, οι οποίες αφορούν, σύμφωνα με τις Παρασκευά και Παπαγιάννη (2008), στην ανάπτυξη δεξιοτήτων λήψης απόφασης και επίλυση προβλημάτων. Το παραπάνω επιτυγχάνεται με τις δραστηριότητες της τρίτης και τέταρτης φάσης του σεναρίου.

Συμπερασματικά, το σενάριο «Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το πρίσμα της Τέχνης» δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν

παιδαγωγικές δεξιότητες που αφορούν στην καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής τους σκέψης, στον τρόπο προσέγγισης της νέας γνώσης και σε επικοινωνιακές δεξιότητες.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Δανιηλίδου, Χ. (02/09/2015). Μελετώντας την Οικολογική Κρίση υπό το Πρίσμα της Τέχνης, Ψηφιακό Διδακτικό Σενάριο, Πλατφόρμα Αίσωπος. Ανακτήθηκε στις 2 Φεβρουαρίου 2015 από τη διεύθυνση <http://aesop.iep.edu.gr/node/15508>.

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Οικιακής Οικονομίας (2015): http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/17deppsaps_OikiakisOikonomias.pdf

Καψάλης, Α. (2009). Παιδαγωγική Ψυχολογία. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη Α.Ε., σσ. 327-349.

Μπίκος, Κ. (2011). Κοινωνικές Σχέσεις και Αλληλεπίδραση στη Σχολική Τάξη. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζυγός, σσ. 71-83.

Παρασκευά, Φ. και Α. Παπαγιάννη (2008). Επιστημονικές και Παιδαγωγικές Δεξιότητες για τα Στελέχη της Εκπαίδευσης, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα.

Χατζηδήμου, Δ. (2011). Εισαγωγική στην Παιδαγωγική. Συμβολή στη Διάχυση της Παιδαγωγικής Σκέψης. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη Α.Ε., σσ. 193-222.

Gardner, Howard (1993). *Frames Of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.

Swartz, R.J., Fischer, S.D. & Parks, S. (1998). *Infusing the Teaching of Critical and Creative Thinking into Secondary Science: A Lesson Design Handbook*. California.

«Η ιστοεξερεύνηση ως διδακτικό εργαλείο στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας»

Χόρτη Σοφία

Καθηγήτρια Οικιακής Οικονομίας, 6^ο Γυμνάσιο Ιλίου
scoikoik@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας στην Α' και Β' Γυμνασίου ως εφαρμοσμένη κοινωνική επιστήμη δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να θέσουν πολλούς προβληματισμούς. Συνεπώς, πολλές φορές κατά τη διδασκαλία δημιουργείται ένας καταγίγισμος ερωτήσεων οι οποίες, εάν δεν προσέξει ο-η εκπαιδευτικός, μπορούν να τον-την φέρουν αντιμέτωπο-η με δυσάρεστες καταστάσεις όπως για παράδειγμα, να παρασυρθεί και να βγει εκτός θέματος. Ένας τρόπος οργάνωσης του μαθήματος με δικλίδες ασφαλείας είναι η ιστοεξερεύνηση.

Οι εκπαιδευτικοί ουσιαστικά για να διαμορφώσουν την ιστοεξερεύνηση γράφουν τα διδακτικά τους σενάρια σε μια πλατφόρμα και έχουν μια ολοκληρωμένη παρουσίαση του μαθήματος τους, με όλα τα στάδια διεξαγωγής ξεκινώντας από τους σκοπούς και φτάνοντας σιγά σιγά στην αξιολόγηση των μαθητών τους στο συγκεκριμένο μάθημα.

Η ιστοεξερεύνηση ως αντιπροσωπευτική και καινοτόμος μέθοδος των Τ.Π.Ε. αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο στη διδασκαλία της Οικιακής Οικονομίας καθώς και στη διδασκαλία άλλων γνωστικών πεδίων και αντικειμένων.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Οικιακή Οικονομία, ιστοεξερεύνηση, διδακτικό σενάριο, διδακτικό εργαλείο, ΤΠΕ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά τη διάρκεια των επιμορφωτικών συναντήσεων που διοργάνωσε το Γραφείο Σχολικών Συμβούλων του κλάδου ΠΕ15 με έδρα τη Δι.Δ.Ε. Α' Αθήνας, παρουσιάστηκαν αρκετά εργαλεία web2.0 έτσι ώστε η διδασκαλία του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας να γίνει πιο ενδιαφέρουσα μέσα στη σχολική τάξη. Στην πορεία των συναντήσεων, μας ζητήθηκε να δημιουργήσουμε προαιρετικά ένα διδακτικό σενάριο και να το ανεβάσουμε σε κάποιο πλατφόρμα openwebquest, δράση στην οποία και ανταποκριθήκαμε. Υπάρχουν διάφορες πλατφόρμες όπου ένας εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει την ιστοεξερεύνηση του, όπως:

- OpenWebQuest, Δημιουργία και διαμοίραση Ιστοεξερευνήσεων με λογισμικό ανοικτού κώδικα στα ελληνικά με την πλατφόρμα OpenWebQuest
- WebQuest.org, Bernie Dodge's WebQuest site.
- Questgarden.com, QuestGarden, by Bernie Dodge
- www.Zunal.Com, Zunal Free WebQuest Application and Hosting, by Zafer Unal, Ph.D.
- Best WebQuests.com, Tom March's WebQuest site.

Προσωπικά επιλέξαμε την πλατφόρμα openwebquest του Πανεπιστημίου της Πελοποννήσου που βρίσκεται στη διεύθυνση: <http://epri.korinthos.uop.gr/openwebquest>.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΜΩΣ Η ΙΣΤΟΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ (WEBQUEST):

Ο όρος WebQuest εισήχθη για πρώτη φορά το 1995 από τον Bernie Dodge για να περιγράψει δομημένες διερευνητικές δραστηριότητες μαθητών ή σπουδαστών, στις οποίες το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών αντλούνται από τον Παγκόσμιο Ιστό (Dodge, 1995).

Σκοπός της ιστοεξερεύνησης είναι να δραστηριοποιηθούν οι μαθητές/τριες υπέρ της διερεύνησης συγκεκριμένων ερωτημάτων ή ζητημάτων που αφορούν το εκάστοτε διδακτικό αντικείμενο. Λόγω όμως της πληθώρας των πληροφοριών που υπάρχουν στον παγκόσμιο ιστό, πολλές από τις οποίες είναι ακατάλληλες ή ανακριβείς για χρήση από παιδιά, οι ιστοεξερευνήσεις έχουν μετασχηματιστεί σε σενάρια κατευθυνόμενης διερεύνησης και επικεντρώνονται στην αναζήτηση/διερεύνηση πληροφοριών από συγκεκριμένες ιστοσελίδες, επιλεγμένες από τον-την εκπαιδευτικό. Τα μέσα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε μια τέτοια περίπτωση μπορεί να είναι: εικόνες, βίντεο, κείμενα, βάσεις δεδομένων, ψηφιακές εγκυκλοπαίδειες, λεξικά και ιστοσελίδες ποικίλου περιεχομένου καθώς και μπορεί να χρησιμοποιηθεί έντυπο υλικό όπως βιβλία, εφημερίδες ή και περιοδικά.

Ένα σενάριο ιστοεξερεύνησης στην πλατφόρμα του πανεπιστημίου Πελοποννήσου περιλαμβάνει σελίδες με τα πιο κάτω στάδια:

Αρχική (σελίδα) - Εισαγωγή - Δραστηριότητα - Διαδικασία- Πηγές/Μέσα- Αξιολόγηση - Συμπέρασμα- Εκπαιδευτικός .

ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Είναι πολύ σημαντικό ο εκπαιδευτικός να κερδίσει το μαθητικό του κοινό από τα πρώτα κιόλας μαθήματα. Η χρησιμοποίηση ΤΠΕ είναι ένας τρόπος να προσελκύσει ο -η εκπαιδευτικός τους μαθητές του. Η ιστοεξερεύνηση ως διδακτικό εργαλείο στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας πετυχαίνει να κάνει το μάθημα ενδιαφέρον, διασκεδαστικό, οργανωμένο και διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα του διδακτικού σεναρίου.

Στα μάτια των μαθητών προβάλλονται ορισμοί, βίντεο σχετικά με το μάθημα για εφόρμηση και συζήτηση, άρθρα για σχολιασμό, παιχνίδια για την εμπέδωση της ύλης, φωτογραφίες, δημιουργούνται απορίες προς επίλυση και καταλήγει το μάθημα στο τέλος του να σου αφήνει μια όμορφη αίσθηση ικανοποίησης και γνώσης για το τι βιώνουμε ο καθένας ξεχωριστά.

Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν ομαδικά (ομαδοσυνεργατική διδασκαλία), να δημιουργήσουν εργασίες στην τάξη και στο σπίτι, να έρθουν πιο κοντά (σύσφιξη των σχέσεων), να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, να αισθανθούν κοντά ή μακριά από μια κατάσταση που προβάλλεται στην ιστοεξερεύνηση που παρακολουθούν.

Οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν το μάθημα τους οργανωμένα, με έναν τρόπο διαφορετικό, με μαθητές που ενθουσιάζονται με το καινούριο, με το ότι πατώντας πάνω σε μια λέξη βγαίνει μια εικόνα και είναι έτοιμοι να την σχολιάσουν. Κερδίζουν την προσοχή των μαθητών τους, η ώρα περνάει πιο ευχάριστα χωρίς ο -η εκπαιδευτικός να ξεφεύγει από τους στόχους του-της και τους σκοπούς τους και ελέγχοντας το αποτέλεσμα της διδασκαλίας που μόλις έλαβε χώρα. Οι μαθητές φεύγουν από το μάθημα έχοντας να κάνουν κάτι το

διαφορετικό, να ερευνήσουν και να δημιουργήσουν οι ίδιοι άλλοτε κάτι συλλογικό και άλλοτε κάτι ατομικό φέρνοντας το στην τάξη ή ανεβάζοντας το σε ένα url του radlet που θα τους δώσει ο –η εκπαιδευτικός.

Η πλατφόρμα openwebquest του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου φιλοξενεί ήδη **δύο** διδακτικά σενάρια μας.

Το πρώτο αφορά το μάθημα 1.1 «Η οικογένεια- Η ελληνική οικογένεια» του κεφαλαίου «Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΕΡΙΓΥΡΟΣ» της Α' Γυμνασίου (<http://epri.korinthos.uop.gr/openwebquest/view/index.php?wg=1102>) και το δεύτερο διδακτικό σενάριο αφορά το 3.1 «Οικονομικοί πόροι και Οικονομία» του τρίτου κεφαλαίου «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ» της Β' Γυμνασίου. (<http://epri.korinthos.uop.gr/openwebquest/view/process.php?wg=1275>).

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗΣ «Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ – Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ»

Στην **αρχική** σελίδα δίνεται ο τίτλος της ενότητας «Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΕΡΙΓΥΡΟΣ» και ο τίτλος του μαθήματος «1.1 Η Οικογένεια- Η ελληνική οικογένεια» καθώς και στοιχεία που μας αφορούν ως εκπαιδευτικό.

Στην **εισαγωγή** γίνεται παρουσίαση της κεντρικής ιδέας, εισάγεται το γενικό θέμα της ιστοεξερεύνησης, γίνονται αποσαφηνίσεις εννοιών και όρων που ενδεχομένως να δημιουργούν σύγχυση στα παιδιά ακούγοντας τες, για παράδειγμα η έννοια της οικογένειας και η έννοια του νοικοκυριού. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι στόχοι που έχουν τεθεί για τους μαθητές:

1. Να επεξηγούν τον όρο οικογένεια
2. Να παρουσιάζουν στοιχεία για την ιστορική εξέλιξη του παραπάνω κοινωνικού θεσμού
3. Να επεξηγούν τον όρο συγγένεια και τον βαθμό συγγένειας καθώς και να μπορούν να εξηγήσουν τη σπουδαιότητα της συγγένειας στην ζωή τους
4. Να διακρίνουν τους διάφορους τύπους της οικογένειας
5. Να παρουσιάζουν τους κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους δημιουργίας της οικογένειας
6. Να αναλύουν τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης ελληνικής οικογένειας
7. Να μπορούν να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά της αγροτικής οικογένειας από την αστική και να αναλύουν τα αίτια σύγκλισης των δυο αυτών κατηγοριών οικογένειας
8. Να γνωρίζουν τι άλλαξε στη δομή της οικογένειας με την έξοδο της γυναίκας από το οικογενειακό περιβάλλον και την είσοδο της στο εργασιακό περιβάλλον
9. Να ξεχωρίζουν τις έννοιες οικογένεια και νοικοκυριό
10. Να επεξηγούν τον όρο κοινωνικοποίηση.

Στη **Δραστηριότητα** περιγράφεται ο ρόλος των μαθητών/τριων, καθώς και η εργασία που καλούνται να αναλάβουν για να ολοκληρωθεί με επιτυχία η ιστοεξερεύνηση. Επίσης, γίνεται περιγραφή της διαδικασίας και των δραστηριοτήτων που καλούνται οι μαθητές/τριες να εφαρμόσουν καθώς γίνεται αναφορά στην αξιολόγηση των εργασιών που θα αναλάβουν καθώς και στην αξιολόγηση-έλεγχο κατανόησης του μαθήματος που παρακολούθησαν. Για παράδειγμα, γίνεται γνωστό ότι κατά τη διάρκεια της διδακτικής ώρας οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες (μοίρασμα των ρόλων και των αρμοδιοτήτων έτσι ώστε να υπάρχει ομαλή συνεργασία μεταξύ τους) και κρατάνε σημειώσεις οι οποίες θα τους βοηθήσουν και στο χτίσιμο της εργασίας που θα ετοιμάσουν για το σπίτι. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης τους

αρχικά τους δίνεται ένα σταυρόλεξο (στο λογισμικό hotpotatoes) σχετικό με την Ελληνική οικογένεια καθώς και ένα clozetest δημιουργημένο στην πλατφόρμα learningapps.org.

Όσον αφορά την **Αξιολόγηση**, η εργασία εκτός σχολικής τάξης εστιάζεται στις πληροφορίες που βρίσκουν, στον τρόπο δόμησης της εργασίας τους, στον τρόπο παρουσίασης, στο υλικό που έχουν συλλέξει κλπ. Επίσης, αναλυτικά δίνονται τα κριτήρια αξιολόγησης στο αντίστοιχο πλαίσιο για τα συμπεράσματα στη Ρούμπρικα Αξιολόγησης Ομαδικού Παραδοτέου Έργου.

Η **Διαδικασία** ουσιαστικά είναι το διδακτικό μας σενάριο. Σε αυτό στηρίζεται η διδασκαλία του μαθήματος καθώς οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και κάθε μια ομάδα ξεχωριστά σχολιάζει εικόνες που τους δίνονται, αναλαμβάνουν να βρουν υλικό από πίνακες ζωγραφικής, εικόνες, σκίτσα ακόμα και γελοιογραφίες με θέμα την οικογένεια. Η πρώτη ομάδα απαντάει σε ερωτήσεις κατευθυνόμενες βασιζόμενες σε επιλεγμένες εικόνες από το διαδίκτυο έτσι ώστε να γίνει αναφορά στους τύπους της οικογένειας που υπάρχουν στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία. Σχολιάζουν τους τύπους της οικογένειας που προβάλλονται από τα Μ.Μ.Ε.Η δεύτερη ομάδα σχολιάζει μια εικόνα απαντώντας σε συγκεκριμένες –κατευθυνόμενες- ερωτήσεις. Η τρίτη ομάδα αναλαμβάνει να σχολιάσει το πώς δημιουργείται μια οικογένεια. π.χ θρησκευτικός-πολιτικός γάμος- σύμφωνο συμβίωσης και παρουσιάζονται και τα κωλύματα περί γάμου. Η τέταρτη ομάδα αναλαμβάνει να σχολιάσει φράσεις, όπως «το αίμα νερό δεν γίνεται» έτσι ώστε να προκληθεί συζήτηση για τη συγγένεια και τους δύο βασικούς της τύπους. Η πέμπτη ομάδα σχολιάζει εικόνες της αγροτικής και αστικής οικογένειας και καταγράφονται οι ομοιότητες και οι διαφορές τους. Επίσης γίνεται αναφορά στους ρόλους όπως για παράδειγμα το ποιος έχει την εξουσία στην οικογένεια, σχολιάζεται επίσης ο ρόλος της γυναίκας στην Αρχαία Ελλάδα, τη Ρώμη κλπ., αναφερόμενοι σε συγκεκριμένα άρθρα της ιστοεξερεύνησης. Συζητιέται τέλος, ο ρόλος της εισόδου της γυναίκας στην αγορά εργασίας κλπ. Εν τέλει πια οι μαθητές-τριες συνειδητοποιούν ότι η οικογένεια είναι ο πρωταρχικός φορέας κοινωνικοποίησης και ότι οι άνθρωποι κοινωνικοποιούνται ανάλογα με την κουλτούρα της κοινωνίας που ζουν και τη νοοτροπία των γονέων και γενικά των μελών της οικογένειας τους.

Οι **πηγές και τα μέσα** αφορούν ό,τι έχει χρησιμοποιηθεί για να χτιστεί το διδακτικό σενάριο και η αξιολόγηση, όπως έχει ήδη αναλυθεί.

Στο **Συμπέρασμα** συνοψίζεται η όλη διαδικασία που ακολουθήθηκε από τους μαθητές, προάγοντας τον αναστοχασμό και την αυτοαξιολόγηση. Επιπλέον, τίθενται ανοιχτά ερωτήματα/σενάρια για νέες διερευνήσεις.

Πιστεύουμε ότι θα ακολουθήσουν και άλλες ιστοεξερευνήσεις για άλλες ενότητες και μαθήματα μιας και η χρήση ΤΠΕ στο μάθημα που διδάσκουμε είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο διδασκαλίας, ένα εργαλείο που δημιουργεί ένα αίσθημα ασφάλειας και κάνει τη διδακτική ώρα πολύ ενδιαφέρουσα και αγαπητή κατά τα λεγόμενα των μαθητών.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ευθύμης, Στ., Γρίλλιας, Α., Πήλιουρας, Π. (2008). *Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μέσω Ιστοεξερεύνησης. Μια εφαρμογή στη μελέτη του προβλήματος του Γλυκού Νερού της Γης*. Ναύπλιο: 4ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ.

Οικονόμου, Β. (2011). *Η τεχνολογία στην εκπαίδευση. Ιστοεξερεύνηση (WebQuest)*. 22 Δεκεμβρίου, 2011. Ανακτήθηκε από:

<http://economy.wordpress.com/ενσωματώνοντας-τις-ππε-στη-διδασκαλία/ιστοεξερεύνηση-webquest/>

Dodge, B. (1995). *WebQuests: a technique for Internet-based learning*. *Distance Educator*, 1, 2: 10-13

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

<http://webquest.org/>

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%B5%CE%BE%CE%B5%CF%81%CE%B5%CF%8D%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7>

<http://epri.korinthos.uop.gr>

<http://epri.korinthos.uop.gr/openwebquest/view/introduction.php?wq=1102>

<http://epri.korinthos.uop.gr/openwebquest/view/process.php?wq=1275>

<http://www.kindykids.gr/images/stories/oikogeneia/pinakes-zwgrafikis-oikogeneia.pdf>

<http://old.phs.uoa.gr/~ahatzis/SGH18.pdf>

<http://paroutsas.jmc.gr/family/mot-work.htm>

learningapps.org

<http://www.asxetos.gr/entheto/klimakes-vathmoi/vathmoi-syggeneias.html>

<https://hotpot.uvic.ca/>